

Βρυξέλλες, 28.5.2014
COM(2014) 330 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Ευρωπαϊκή στρατηγική για την ενεργειακή ασφάλεια

{SWD(2014) 330 final}

Η ευημερία και η ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαρτώνται από τον αδιατάρακτο εφοδιασμό με άφθονη ενέργεια. Το γεγονός ότι οι πολίτες στα περισσότερα κράτη μέλη δεν χρειάστηκε να βιώσουν μακροχρόνια διαταραχή του ενεργειακού εφοδιασμού μετά τις πετρελαϊκές κρίσεις της δεκαετίας του 1970 αποδεικνύει την επιτυχή διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού από τα κράτη μέλη και την ΕΕ. Για τους περισσότερους πολίτες η ενέργεια είναι διαθέσιμη ανά πάσα στιγμή, παντού και εύκολα. Τούτο έχει σημαντική επιρροή στους παράγοντες που καθορίζουν τις εθνικές αποφάσεις σχετικά με την ενεργειακή πολιτική, αλλά η ασφάλεια του εφοδιασμού δεν συνεκτιμάται με την ίδια βαρύτητα όπως άλλες παράμετροι.

Ωστόσο, η προσωρινή διαταραχή του εφοδιασμού με φυσικό αέριο τον χειμώνα του 2006 και του 2009 έπληξε σοβαρά τους πολίτες της ΕΕ σε ορισμένα από τα ανατολικά κράτη μέλη της. Αυτό απετέλεσε ισχυρό «μήνυμα αφύπνισης», τονίζοντας την ανάγκη κοινής ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής. Έκτοτε, έχουν καταβληθεί πολλές προσπάθειες για να ενισχυθεί η ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ όσον αφορά τον εφοδιασμό με φυσικό αέριο και να περιοριστεί ο αριθμός των κρατών μελών που εξαρτώνται εξ ολοκλήρου από ένα και μοναδικό προμηθευτή. Ωστόσο, παρά την πρόοδο στην ενίσχυση των υποδομών και στη διαφοροποίηση των προμηθευτών, η ΕΕ παραμένει ευάλωτη στις εξωτερικές ενεργειακές κρίσεις, όπως δείχνουν σαφώς τα κατωτέρω αριθμητικά στοιχεία. Συνεπώς, η ΕΕ χρειάζεται ρεαλιστική στρατηγική για την ενεργειακή ασφάλεια, η οποία, βραχυπρόθεσμα, θα προωθεί την ανθεκτικότητα στις εν λόγω κρίσεις και διαταραχές του ενεργειακού εφοδιασμού και, μακροπρόθεσμα, θα μειώνει την εξάρτηση από συγκεκριμένα καύσιμα, προμηθευτές και οδούς εφοδιασμού με ενέργεια. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο πρέπει να καταστήσουν σαφείς στους πολίτες τις επιλογές που συνεπάγεται η μείωση αυτής της εξάρτησης.

Βασικά στοιχεία και αριθμοί για την ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ

- Η ΕΕ εισάγει επί του παρόντος το 53% της ενέργειας που καταναλώνει. Η ενεργειακή εξάρτηση αφορά το αργό πετρέλαιο (σχεδόν 90%), το φυσικό αέριο (66%) και, σε μικρότερο βαθμό, τα στερεά καύσιμα (42%), καθώς και τα πυρηνικά καύσιμα (40%).
- Η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού αφορά όλα τα κράτη μέλη, έστω και αν ορισμένα από αυτά είναι πιο ευάλωτα από άλλα. Αυτό ισχύει ειδικότερα για λιγότερο ενσωματωμένες και συνδεδεμένες περιοχές, όπως η Βαλτική και η Ανατολική Ευρώπη.
- Το πιο πιεστικό ζήτημα ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού είναι η ισχυρή εξάρτηση από έναν μόνο εξωτερικό προμηθευτή. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά το φυσικό αέριο, αλλά και την ηλεκτρική ενέργεια:
 - έξι κράτη μέλη εξαρτώνται από τη Ρωσία ως αποκλειστικό εξωτερικό προμηθευτή του συνόλου των οικείων εισαγωγών φυσικού αερίου, ενώ τρία από αυτά χρησιμοποιούν φυσικό αέριο για να καλύψουν περισσότερο από το ένα τέταρτο του συνόλου των ενεργειακών αναγκών τους. Ο ενεργειακός εφοδιασμός από τη Ρωσία αντιστοιχούσε στο 2013 το 39% των ενωσιακών εισαγωγών φυσικού αερίου και στο 27% της κατανάλωσης αερίου στην ΕΕ· το 71% της παραγωγής φυσικού αερίου της Ρωσίας εξήχθη στην Ευρώπη, με το μεγαλύτερο όγκο εξαγωγών προς τη Γερμανία και την Ιταλία (βλ. παράρτημα 1).
 - όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, η διαχείριση και η εξισορρόπηση του

δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας τριών κρατών μελών (Εσθονία, Λετονία και Λιθουανία) εξαρτώνται από μία επιχείρηση τρίτης χώρας.

- Οι εξωτερικές ενεργειακές δαπάνες της ΕΕ υπερβαίνουν το 1 δισ. ευρώ ημερησίως (περίπου 400 δισ. ευρώ το 2013) και καλύπτουν περισσότερο από το ένα πέμπτο των συνολικών εισαγωγών της. Η ΕΕ εισάγει αργό πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου αξίας άνω των 300 δισ. ευρώ, εκ των οποίων το ένα τρίτο από τη Ρωσία.
- Η ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ πρέπει επίσης να εξεταστεί υπό το πρίσμα της παγκοσμίως κλιμακούμενης ζήτησης ενέργειας, η οποία αναμένεται να αυξηθεί κατά 27% έως το 2030, με σημαντικές αλλαγές στον ενεργειακό εφοδιασμό και τις εμπορικές ροές.

Η στρατηγική που περιγράφεται κατωτέρω βασίζεται σε σειρά πλεονεκτημάτων και διδαγμάτων που αποκομίστηκαν από την εφαρμογή των ακολουθούμενων πολιτικών, καθώς και από την αποτελεσματικότητα αντιμετώπισης κρίσεων ενεργειακού εφοδιασμού από την Ένωση στο παρελθόν: έχει προχωρήσει σημαντικά η ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας της Ευρώπης με την αύξηση των διασυνδέσεων· η Ευρώπη έχει μία από τις καλύτερες επιδόσεις παγκοσμίως όσον αφορά την ενεργειακή ένταση και πιο ισορροπημένο ενεργειακό μείγμα από τους σημαντικότερους εταίρους της.

Ωστόσο, πολύ συχνά τα θέματα ενεργειακής ασφάλειας αντιμετωπίζονται μόνο σε εθνικό επίπεδο, χωρίς να λαμβάνεται πλήρως υπόψη η αλληλεξάρτηση των κρατών μελών. Το κλειδί για την βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας είναι, πρώτον, μια συλλογικότερη προσέγγιση βασιζόμενη στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και στην ενίσχυση της συνεργασίας σε περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδίως όσον αφορά τον συντονισμό της ανάπτυξης δικτύων και το άνοιγμα των αγορών, και, δεύτερον, μια πιο συνεκτική εξωτερική δράση. Εν προκειμένω, περιλαμβάνεται η διασφάλιση, μέσω των μηχανισμών της διεύρυνσης, της τήρησης αυτών των κατευθυντηρίων αρχών από τις υποψήφιες και τις δυνάμει υποψήφιες για προσχώρηση χώρες.

Η ΕΕ είναι πλέον ο μοναδικός μεγάλος οικονομικός σχηματισμός που παράγει το 50% της ηλεκτρικής ενέργειας που χρειάζεται χωρίς εκπομπές αερίων θερμοκηπίου¹. Η εξέλιξη αυτή πρέπει να συνεχιστεί. Μακροπρόθεσμα, η ενεργειακή ασφάλεια της Ένωσης είναι όχι μόνο άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάγκη μετάβασης σε ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, που μειώνει τη χρήση εισαγόμενων ορυκτών καυσίμων, αλλά και προωθείται σημαντικά από την ανάγκη αυτή. Η παρούσα ευρωπαϊκή στρατηγική για την ενεργειακή ασφάλεια αποτελεί, ως εκ τούτου, αναπόσπαστο μέρος του πλαισίου πολιτικής για το 2030 όσον αφορά το κλίμα και την ενέργεια², επιπλέον δε συνάδει πλήρως με τους στόχους μας για την ανταγωνιστικότητά και τη βιομηχανική πολιτική³. Επομένως, είναι σημαντική η ταχεία λήψη αποφάσεων σχετικά με αυτό το πλαίσιο, όπως έχει ζητήσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, και η συλλογική κινητοποίηση των κρατών μελών για την εκπόνηση και υλοποίηση μακροπρόθεσμων σχεδίων με σκοπό ανταγωνιστική, ασφαλή και αιεφόρο ενέργεια. Η αντιμετώπιση της ενεργειακής ασφάλειας σε ταχύρυθμο μεταβαλλόμενο περιβάλλον προϋποθέτει ευελιξία, ικανότητα προσαρμογής και αλλαγής. Ως εκ τούτου, η παρούσα στρατηγική ενδεχομένως να χρειαστεί να εξελιχθεί λόγω των μεταβαλλόμενων συνθηκών.

¹ Το 23% ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και το 27% από πυρηνική ενέργεια.

² COM(2014) 15.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική αναγέννηση», COM(2014)014.

Η στρατηγική καθορίζει τους τομείς στους οποίους πρέπει να ληφθούν αποφάσεις ή να υλοποιηθούν συγκεκριμένα μέτρα βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα προς αντιμετώπιση των προβλημάτων ενεργειακής ασφάλειας. Βασίζεται σε οκτώ βασικούς πυλώνες που από κοινού προωθούν τη στενότερη συνεργασία προς όφελος όλων των κρατών μελών, με σεβασμό των εθνικών ενεργειακών επιλογών, και στηρίζονται στην αρχή της αλληλεγγύης:

1. Άμεσα μέτρα με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ να αντεπεξέλθει σε σοβαρή διαταραχή του ενεργειακού εφοδιασμού κατά τη διάρκεια του χειμώνα 2014-2015
2. Ενίσχυση των μηχανισμών έκτακτης ανάγκης/αλληλεγγύης, συμπεριλαμβανομένων του συντονισμού των εκτιμήσεων επικινδυνότητας και των σχεδίων έκτακτης ανάγκης, και προστασία των στρατηγικών υποδομών
3. Μετριασμός της ζήτησης ενέργειας
4. Δημιουργία εύρυθμα λειτουργούσας και πλήρως ενοποιημένης εσωτερικής αγοράς
5. Αύξηση της παραγωγής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
6. Περαιτέρω ανάπτυξη των ενεργειακών τεχνολογιών
7. Διαφοροποίηση των εξωτερικών πηγών εφοδιασμού και της συναφούς υποδομής
8. Βελτίωση του συντονισμού των εθνικών πολιτικών για την ενέργεια και ομοφωνία των κρατών μελών σε θέματα εξωτερικής ενεργειακής πολιτικής.

1. ΆΜΕΣΑ ΜΕΤΡΑ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΕ ΝΑ ΑΝΤΕΠΕΞΕΛΘΕΙ ΣΕ ΣΟΒΑΡΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ 2014-2015.

Λαμβανομένων υπόψη των εν εξελίξει γεγονότων στην Ουκρανία και των πιθανοτήτων διαταραχής του ενεργειακού εφοδιασμού, η βραχυπρόθεσμη δράση πρέπει να επικεντρωθεί στις χώρες που εξαρτώνται από έναν και μόνο προμηθευτή φυσικού αερίου.

Για τον προσεχή χειμώνα, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη, τους ρυθμιστικούς φορείς, τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ) και τις επιχειρήσεις, με σκοπό να βελτιώσει την άμεση ετοιμότητα της Ένωσης για την αντιμετώπιση πιθανής διαταραχής του ενεργειακού εφοδιασμού. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στις ευάλωτες περιοχές, στην αύξηση της χωρητικότητας αποθήκευσης (π.χ. πλήρης αξιοποίηση της λετονικής χωρητικότητας αποθήκευσης στην περιοχή της Βαλτικής), στην ανάπτυξη της αντίστροφης ροής (κατά το επιτυχημένο παράδειγμα του μνημονίου συμφωνίας Σλοβακίας/Ουκρανίας), στην κατάρτιση σχεδίων ασφάλειας του εφοδιασμού σε περιφερειακό επίπεδο και στην ενίσχυση της αξιοποίησης των δυνατοτήτων του υδροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ).

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να εντείνουν τη συνεργασία στο πλαίσιο της Ομάδας Συντονισμού για το Φυσικό Αέριο⁴ και, ιδίως, να συνεχίσουν την παρακολούθηση των ροών φυσικού αερίου και

⁴ Συστήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 994/2010 σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο

του βαθμού αποθήκευσης αερίου και να συντονίζουν σε ενωσιακό και/ή περιφερειακό επίπεδο τις εθνικές εκτιμήσεις επικινδυνότητας και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης·

- να επικαιροποιούν τις εκτιμήσεις επικινδυνότητας, καθώς και τα προληπτικά σχέδια δράσης και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 994/2010·
- να δρομολογήσουν προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων (stress tests) ενεργειακής ασφάλειας βασιζόμενες στους κινδύνους διαταραχής του εφοδιασμού τον προσεχή χειμώνα και, αν είναι αναγκαίο, να αναπτύξουν μηχανισμούς εφεδρείας, για παράδειγμα: αύξηση των αποθεμάτων αερίου, ανάπτυξη υποδομών έκτακτης ανάγκης και αντίστροφης ροής, μείωση της ζήτησης ενέργειας ή στροφή σε εναλλακτικά καύσιμα πολύ βραχυπρόθεσμα·
- να συνεργαστούν περαιτέρω με τους προμηθευτές φυσικού αερίου και τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς για να προσδιορίσουν πιθανές πηγές βραχυπρόθεσμου συμπληρωματικού εφοδιασμού, κυρίως με ΥΦΑ.

2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ/ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ, ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Απόλυτη προτεραιότητα της ΕΕ είναι να εξασφαλίσει την καλύτερη δυνατή προετοιμασία και σχεδιασμό, που να βελτιώνουν της ανθεκτικότητα σε αιφνίδια διαταραχή του ενεργειακού εφοδιασμού, την προστασία των στρατηγικών υποδομών και την συλλογική υποστήριξη των πιο ευάλωτων κρατών μελών.

2.1. Αποθέματα πετρελαίου

Τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να συγκεντρώνουν και να διατηρούν ελάχιστα αποθέματα αργού πετρελαίου και προϊόντων πετρελαίου⁵ ώστε να μετριάζονται οι κίνδυνοι διαταραχής του εφοδιασμού. Τα τρέχοντα αποθέματα αντιπροσωπεύουν περίπου 120 ημέρες κατανάλωσης, ποσότητα που υπερβαίνει μακράν την ελάχιστη απαίτηση των 90 ημερών εφοδιασμού. Επιπλέον, η υποχρέωση διατήρησης αποθεμάτων της ΕΕ συνάδει και συνδέεται με την υποχρέωση διατήρησης αποθεμάτων πετρελαίου στο πλαίσιο του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (ΔΟΕ). Έχει αποδειχθεί η σπουδαιότητα και η αποδοτικότητα αυτών των μηχανισμών. Η εγγύηση ότι δεν υπάρχει πιθανότητα υλικής στενότητας εφοδιασμού αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για τον μετριασμό των διακυμάνσεων των αγοραίων τιμών σε περίπτωση κρίσης. Ως εκ τούτου, η ΕΕ πρέπει να προωθήσει περαιτέρω τη διεθνή συνεργασία και τη διαφάνεια όσον αφορά τα αποθέματα και τις αγορές πετρελαίου, με τη συμμετοχή ιδίως των νέων μεγάλων καταναλωτών, όπως η Κίνα και η Ινδία.

⁵ Οδηγία 2009/119/ΕΚ του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2009, σχετικά με υποχρέωση διατήρησης ενός ελάχιστου επιπέδου αποθεμάτων αργού πετρελαίου ή/και προϊόντων πετρελαίου από τα κράτη μέλη.

2.2. Πρόληψη και μετριασμός των κινδύνων διαταραχής του εφοδιασμού με αέριο

Αφότου συνέβησαν οι κρίσεις εφοδιασμού με αέριο το 2006 και το 2009, η ΕΕ έχει ενισχύσει τις δυνατότητες συντονισμού με σκοπό την πρόληψη και τον μετριασμό των πιθανών διαταραχών εφοδιασμού με αέριο⁶. Οι επενδύσεις σε εφεδρική υποδομή είναι πλέον υποχρεωτικές: μέχρι τις 3 Δεκεμβρίου 2014, τα κράτη μέλη πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στην αιχμή ζήτησης, ακόμη και σε περίπτωση διαταραχής στη μεγαλύτερη μεμονωμένη εγκατάσταση αερίου. Επιπλέον, η αντίστροφη ροή πρέπει να λειτουργεί σε όλες τις διασυνοριακές διασυνδέσεις μεταξύ κρατών μελών.

Η ΕΕ είναι επίσης καλύτερα προετοιμασμένη για διαταραχές του εφοδιασμού με αέριο. Υπάρχουν ευρωπαϊκοί κανόνες για τη διασφάλιση της παροχής αερίου στους προστατευόμενους πελάτες (π.χ. οι πελάτες που χρησιμοποιούν φυσικό αέριο για θέρμανση) υπό δυσμενείς συνθήκες, ακόμη και στην περίπτωση διαταραχής της υποδομής υπό κανονικές χειμερινές συνθήκες, και τα κράτη μέλη πρέπει να εκπονήσουν σχέδια ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και σχέδια αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Η Ομάδα Συντονισμού για το Φυσικό Αέριο — στην οποία συμμετέχουν τα κράτη μέλη, οι ρυθμιστικές αρχές και όλοι οι ενδιαφερόμενοι — αποδείχτηκε αποτελεσματική πλατφόρμα σε επίπεδο ΕΕ για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εμπειρογνομόνων και για τον συντονισμό της δράσης. Οι κανόνες αυτοί συνιστούν ευρωπαϊκό πλαίσιο που δημιουργεί εμπιστοσύνη και εξασφαλίζει αλληλεγγύη, καθώς εγγυάται ότι τα κράτη μέλη ενεργούν με βάση τις εθνικές αρμοδιότητες και συλλογικά ενισχύουν την ασφάλεια του εφοδιασμού.

Η μέχρι σήμερα πείρα όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο έχει καταδείξει ότι υπάρχουν περιθώρια συνεργειών με περαιτέρω διασυνοριακή συνεργασία — για παράδειγμα, με την εκπόνηση εκτιμήσεων επικινδυνότητας (προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων) και σχεδίων ασφάλειας του εφοδιασμού σε περιφερειακό και ενωσιακό επίπεδο, με την ανάπτυξη κανονιστικού πλαισίου για την αποθήκευση αερίου που να αναγνωρίζει τη στρατηγική σημασία για την ασφάλεια του εφοδιασμού ή με ακριβέστερο ορισμό, σε επίπεδο ΕΕ, της έννοιας των «προστατευμένων πελατών». Αυτό θα αποτελέσει μέρος της πλήρους επανεξέτασης των ισχυουσών διατάξεων και της εφαρμογής του κανονισμού για την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο, επανεξέταση που θα ολοκληρώσει η Επιτροπή πριν από το τέλος του 2014.

Επιπλέον, σε διεθνές επίπεδο είναι δυνατόν να επιδιωχθούν νέοι μηχανισμοί για την ασφάλεια του εφοδιασμού με βασικούς στρατηγικούς εταίρους. Η συγκέντρωση ελαχίστου μέρους των υφιστάμενων αποθεμάτων ασφάλειας σε εικονικό κοινό εφεδρικό απόθεμα δυναμικότητας — για παράδειγμα, στο πλαίσιο ΔΟΕ — θα καθιστούσε δυνατή την ταχεία αντιμετώπιση σε περίπτωση περιορισμένης διαταραχής⁷.

2.3. Προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας

Η ΕΕ έχει αρχίσει να διαμορφώνει πολιτική για την φυσική προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας (έναντι απειλών, κινδύνων, κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 994/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010 σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο και την κατάργηση της οδηγίας 2004/67/ΕΚ του Συμβουλίου,

⁷ Η δυνατότητα αυτή επισημάνθηκε στην κοινή δήλωση που εγκρίθηκε, στις 6 Μαΐου 2014 στη Ρώμη, κατά τη σύνοδο των υπουργών ενέργειας των χωρών G7.

ενεργειακής υποδομής⁸. Αυξανόμενη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ασφάλεια της τεχνολογίας πληροφοριών. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να ξεκινήσει ευρύτερη συζήτηση σχετικά με την προστασία των στρατηγικών ενεργειακών υποδομών, π.χ. των συστημάτων μεταφοράς φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες παρέχουν υπηρεσία ζωτικής σημασίας για όλους τους καταναλωτές. Η συζήτηση αυτή θα πρέπει να αφορά τον έλεγχο στρατηγικών υποδομών από οντότητες εκτός ΕΕ — ιδίως από κρατικές εταιρείες, εθνικές τράπεζες ή κρατικά επενδυτικά ταμεία από βασικές προμηθεύτριες χώρες — οι οποίες αποσκοπούν να διεισδύσουν στην αγορά ενέργειας της ΕΕ ή να παρακωλύσουν τη διαφοροποίηση και όχι να συμβάλουν στην ανάπτυξη του δικτύου και της υποδομής της ΕΕ. Σε κάθε περίπτωση απόκτησης της κυριότητας στρατηγικών υποδομών από αγοραστές εκτός ΕΕ πρέπει να διασφαλίζεται η τήρηση της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ. Πρέπει επίσης να εκτιμηθούν τα πλεονεκτήματα ενός γενικότερου ενεργειακού συστήματος που να εξισορροπεί καταλλήλως την κεντρική και την αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας, με σκοπό τη συγκρότηση συστήματος που θα είναι οικονομικά αποδοτικό και, ταυτόχρονα, ανθεκτικό στις διακοπές λειτουργίας μεμονωμένων μεγάλων εγκαταστάσεων.

Οι υφιστάμενες διατάξεις σχετικά με τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων της μεταφοράς φυσικού αερίου ήδη προβλέπουν μηχανισμό που διασφαλίζει ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς που ελέγχονται από οντότητες εκτός ΕΕ τηρούν τις ίδιες υποχρεώσεις όπως οι ενωσιακοί διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς. Ωστόσο, η πρόσφατη πείρα με ορισμένους μη ενωσιακούς διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς που επεδίωξαν να αποφύγουν την συμμόρφωση με τη νομοθεσία της ΕΕ στο έδαφος της ΕΕ ενδέχεται να καταστήσει αναγκαία την αυστηρότερη εφαρμογή και, ενδεχομένως, την ενίσχυση των εφαρμοστέων κανόνων σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να διασφαλιστεί η τήρηση των κανόνων περί εσωτερικής αγοράς της ΕΕ, κυρίως όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις.

2.4. Μηχανισμοί αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών

Η αλληλεγγύη, που αποτελεί χαρακτηριστικό της ΕΕ, απαιτεί πρακτική βοήθεια προς τα κράτη μέλη που είναι τα πλέον ευάλωτα σε σοβαρές διαταραχές του ενεργειακού εφοδιασμού. Συνεπώς, θα πρέπει να οργανωθεί και να αναθεωρείται τακτικά ο κατάλληλος σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης, βασιζόμενος σε προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων των ενεργειακών συστημάτων και σε συζητήσεις με τις εθνικές αρχές και τη βιομηχανία, με στόχο να διασφαλιστούν ελάχιστα επίπεδα παράδοσης εναλλακτικών καυσίμων στο εσωτερικό της ΕΕ προς συμπλήρωση των αποθεμάτων έκτακτης ανάγκης. Λαμβανομένων υπόψη των τρεχουσών εξελίξεων, πρέπει να δοθεί άμεση προτεραιότητα στα κράτη μέλη στα ανατολικά σύνορα της ΕΕ. Κατά περίπτωση, σε τέτοιους μηχανισμούς θα ήταν δυνατόν να ενταχθούν οι υποψήφιοι και οι δυνάμει υποψήφιοι για προσχώρηση χώρες.

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή:

- θα επανεξετάσει τους υφιστάμενους μηχανισμούς για την εγγύηση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού και θα προτείνει την ενίσχυσή τους, όπου κριθεί αναγκαίο, σε συνδυασμό με μέτρα για την προστασία των

⁸ Οδηγία 2008/114/ΕΚ του Συμβουλίου της 8ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τον προσδιορισμό και τον χαρακτηρισμό των ευρωπαϊκών υποδομών ζωτικής σημασίας, και σχετικά με την αξιολόγηση της ανάγκης βελτίωσης της προστασίας τους

στρατηγικών ενεργειακών υποδομών και την κατάλληλη ισορροπία μεταξύ κεντρικών και αποκεντρωμένων εγκαταστάσεων·

- θα προτείνει στα κράτη μέλη και στον κλάδο νέους μηχανισμούς συντονισμού και σχέδια έκτακτης ανάγκης για την παράδοση ενέργειας σε χώρες σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, που θα βασίζονται σε εκτιμήσεις επικινδυνότητας (προσομοίωση ακραίων καταστάσεων του ενεργειακού εφοδιασμού). Άμεση προτεραιότητα πρέπει να δοθεί σε όλα τα κράτη μέλη στα ανατολικά σύνορα της ΕΕ.

3. ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο μετριασμός της ενεργειακής ζήτησης είναι ένα από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της ΕΕ από εξωτερικές πηγές και της έκθεσής της σε αυξήσεις των τιμών. Η σημερινή κατάσταση καθιστά επιτακτικότερη την ανάγκη να επιτευχθεί επειγόντως ο στόχος για ενεργειακή απόδοση ύψους 20%, που έχει ήδη συμφωνηθεί στην ΕΕ και, σε σύγκριση με τις προγνώσεις, θα αποφέρει εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας 371 εκατομμυρίων ΤΠΠ το 2020. Η εξοικονόμηση αυτή είναι δυνατόν να επιτευχθεί αν εφαρμοστούν αυστηρά και χωρίς καθυστερήσεις τα μέτρα που προβλέπονται στη σχετική νομοθεσία. Ειδικότερα, πρόκειται για την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση («ΟΕΑ») και την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων («ΟΕΑΚ»).

Η επίτευξη σημαντικής εξοικονόμησης ενέργειας είναι δυνατή μόνο εφόσον προσδιοριστούν σαφώς οι τομείς προτεραιότητας και κινητοποιηθούν τα επενδυτικά κεφάλαια που είναι εύκολα προσβάσιμα. Η ζήτηση ενέργειας στον κτιριακό τομέα, στην οποία αναλογεί το 40% περίπου της ενεργειακής κατανάλωσης στην ΕΕ και το ένα τρίτο της χρήσης φυσικού αερίου⁹, θα ήταν δυνατόν να μειωθεί κατά τρία τέταρτα αν επισπευστεί η ανακαίνιση των κτιρίων. Σημαντικά μπορούν επίσης να συμβάλουν βελτιώσεις στον τομέα της τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης. Επιπλέον, στη βιομηχανία, όπου καταναλώνεται περίπου το ένα τέταρτο του συνολικού αερίου που χρησιμοποιείται στην ΕΕ, υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες για αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, με κινητήρια δύναμη το ενισχυμένο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών που προτάθηκε από την Επιτροπή ως μέρος του πλαισίου για το κλίμα και την ενέργεια με ορίζοντα το 2030¹⁰.

Ως έναυσμα για περαιτέρω επενδύσεις από τον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος πρέπει να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) έχουν προβλέψει κονδύλιο τουλάχιστον 27 δισ. ευρώ με ειδικό προορισμό επενδύσεις στην οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, συμπεριλαμβανομένης της ενεργειακής απόδοσης¹¹. Από την τρέχουσα ανάλυση του προγραμματισμού των εν λόγω κονδυλίων εκ μέρους των κρατών μελών προκύπτει ότι το πραγματικό ποσό των επενδύσεων αυτών θα υπερβεί τα 36 δισ. ευρώ. Τα χρηματοδοτικά μέσα που αντλούνται

⁹ Κυρίως για θέρμανση χώρου και νερού οικιακής χρήσης.

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Οι τιμές της ενέργειας και το κόστος στην Ευρώπη», σ. 11.

¹¹ Τουλάχιστον το 12 %, 15 % ή 20 % των κατανεμημένων ανά κράτος μέλος κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) πρέπει να επενδυθούν για τη στήριξη της στροφής σε οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών σε όλους τους τομείς των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών, των περιφερειών μεταβατικού σταδίου και των περισσότερο αναπτυγμένων περιφερειών της ΕΕ, αντίστοιχα. Αν για τις εν λόγω επενδύσεις χρησιμοποιείται το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το ποσοστό αυξάνεται σε 15 % για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες.

με τη συμβολή των ΕΔΕΤ¹² είναι δυνατόν να κινητοποιήσουν πρόσθετες ιδιωτικές επενδύσεις κεφαλαίου συμμετοχής, ενώ τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα των ESCO (εταιρείες ενεργειακών υπηρεσιών) μπορούν να αποφέρουν εξοικονόμηση σε ολόκληρο το ενεργειακό σύστημα.

Βασικές δράσεις

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να επιταχύνουν τα μέτρα για την επίτευξη του στόχου ενεργειακής απόδοσης για το 2020, εστιάζοντας στη θέρμανση και τη μόνωση ιδίως στα κτίρια και τη βιομηχανία, συγκεκριμένα με:
 - τη φιλόδοξη εφαρμογή της ΟΕΑ και της οδηγίας για την ΟΕΑΚ,
 - ενισχυμένη ρυθμιστική και δημόσια χρηματοδοτική στήριξη για την επίσπευση του ρυθμού ανακαίνισης των κτιρίων και των βελτιώσεων/της εξάπλωσης των συστημάτων τηλεθέρμανσης,
 - την προώθηση των ενεργειακών υπηρεσιών και της ανταπόκρισης στη ζήτηση με νέες τεχνολογίες, για τις οποίες η χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ, ιδίως από τα ΕΔΕΤ, μπορεί να συμπληρώσει τα εθνικά συστήματα χρηματοδότησης,
 - την ταχύρρυθμη υλοποίηση των σχεδίων δράσης για την αειφόρο ενέργεια που υποβάλλουν οι δήμοι που συμμετέχουν στο Σύμφωνο των Δημάρχων,
 - τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στη βιομηχανία μέσω ενισχυμένου συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ (ΣΕΔΕ της ΕΕ).

Η Επιτροπή:

- θα επανεξετάσει την ΟΕΑ κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, για να αξιολογήσει την πρόοδο στην επίτευξη του στόχου ενεργειακής απόδοσης για το 2020, και θα υποδείξει με ποιον τρόπο η ενεργειακή απόδοση μπορεί να συμβάλει στην πλαίσιο της πολιτικής για την ενέργεια και το κλίμα με ορίζοντα το 2030·
- θα καθορίσει σαφείς τομείς προτεραιότητας (κατοικίες, μεταφορές, βιομηχανία) στους οποίους είναι δυνατόν να επιτευχθούν μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα κέρδη ενεργειακής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών που είναι περισσότερο ευάλωτα στις διαταραχές του εφοδιασμού·
- θα προσδιορίσει τους εναπομένοντες φραγμούς στην εξάπλωση της ενεργειακής απόδοσης και στην ανάπτυξη πραγματικής αγοράς υπηρεσιών ενεργειακής απόδοσης, και θα προτείνει τρόπους για την αντιμετώπισή τους μέσω μη νομοθετικών μέτρων·
- θα επανεξετάσει τις οδηγίες για την ενεργειακή επισήμανση και τον οικολογικό σχεδιασμό αξιοποιώντας την πείρα που έχει αποκτήσει, για να εξασφαλίσει αποτελεσματικότερη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και άλλων περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προϊόντων.

¹² Για παράδειγμα, το «δάνειο ανακαίνισης» είναι τυποποιημένο διαθέσιμο μέσο χρηματοδότησης βασισμένο στο μοντέλο δανείου με επιμερισμό του κινδύνου.

4. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΥΡΥΘΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΣ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά ενέργειας αποτελεί βασικό παράγοντα για την ενεργειακή ασφάλεια και είναι ο μηχανισμός για την επίτευξή της με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Οι κυβερνητικές παρεμβάσεις που επηρεάζουν το πλαίσιο αυτής της αγοράς — όπως οι εθνικές αποφάσεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τους στόχους απόδοσης, οι αποφάσεις για τη στήριξη των επενδύσεων σε πυρηνοληκτρική παραγωγή (ή τον παροπλισμό πυρηνοληκτρικών εγκαταστάσεων) ή οι αποφάσεις για στήριξη βασικών έργων υποδομής (π.χ. αγωγών NordStream, Southstream, TAP ή τερματικός σταθμός ΥΦΑ στη Βαλτική) — πρέπει να συζητηθούν σε ευρωπαϊκό και/ή περιφερειακό επίπεδο προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε ένα κράτος μέλος δεν υπονομεύουν την ασφάλεια του εφοδιασμού άλλου κράτους μέλους. Για την εκτέλεση των εν λόγω έργων με τήρηση του κεκτημένου και συντονισμένο τρόπο προβλέπονται διάφορα εργαλεία σε επίπεδο ΕΕ (νομοθεσία για την εσωτερική αγορά, κατευθυντήριες γραμμές του ΔΕΔ-Μ, έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων). Για πραγματικά ευρωπαϊκή στρατηγική ενεργειακής ασφάλειας απαιτείται στρατηγική συζήτηση σε επίπεδο ΕΕ, και όχι μόνο σε εθνικό, προτού εφαρμοστούν εργαλεία επιβολής.

4.1. Βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου

Η τρίτη δέσμη μέτρων για την εσωτερική αγορά ενέργειας καθορίζει το πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να αναπτυχθεί η ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων έχουν συμφωνήσει ότι η εσωτερική αγορά πρέπει να υλοποιηθεί μέχρι το 2014. Υπάρχουν θετικές εξελίξεις, αλλά απαιτείται ακόμη μεγάλη προσπάθεια.

Θετικά βήματα έχουν σημειωθεί όσον αφορά την περιφερειακή ενοποίηση της αγοράς. Ανταγωνιστικές αγορές με ρευστότητα παρέχουν αποτελεσματική προστασία από καταχρήσεις ισχύος στην αγορά ή πολιτικής ισχύος, εκ μέρους μεμονωμένων προμηθευτών. Επαρκώς αναπτυγμένοι μηχανισμοί εμπορίας και υψηλής ρευστότητας αγορές άμεσης παράδοσης (spot) μπορούν να αποτελέσουν πολύ αποτελεσματικές βραχυπρόθεσμες λύσεις σε περίπτωση διαταραχών, όπως συμβαίνει ήδη με το πετρέλαιο ή τον άνθρακα. Η ίδια ασφάλεια είναι δυνατόν να επιτευχθεί για το αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια εφόσον είναι διαθέσιμη χωρητικότητα αγωγών και δικτύων για τη μεταφορά του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας από έναν τόπο σε άλλον.

Μια προσέγγιση κατά περιφέρεια ήταν και θα συνεχίσει να είναι αποφασιστικής σημασίας για την ενοποίηση της ευρωπαϊκής ενεργειακής αγοράς όσον αφορά τις διασυνοριακές συναλλαγές και την ασφάλεια του εφοδιασμού (συμπεριλαμβανομένων μηχανισμών δυναμικότητας¹³ εάν είναι αναγκαίο). Παράδειγμα προς μίμηση συνιστά η αγορά Nordpool που σχηματίστηκε με την έγκαιρη ενοποίηση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας των σκανδιναβικών χωρών (Φινλανδία, Σουηδία, Δανία, Νορβηγία). Ομοίως, το Πενταμερές Φόρουμ στη Βορειοδυτική Ευρώπη (με τη συμμετοχή της Γαλλίας, της Γερμανίας, του Βελγίου, των Κάτω Χωρών, του Λουξεμβούργου και της Αυστρίας) έχει ξεκινήσει πρωτοπόρα σχέδια ενοποίησης στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και του αερίου. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και οι ρυθμιστικές αρχές έχουν επίσης επιτελέσει αποφασιστικά βήματα προς την κατεύθυνση της σύζευξης των αγορών

¹³ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Πραγμάτωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και πλήρης αξιοποίηση της δημόσιας παρέμβασης», C (2013)7243.

ηλεκτρικής ενέργειας σε αρκετές περιοχές¹⁴. Επίτευγμα με ανάλογο αντίκτυπο στον τομέα του φυσικού αερίου είναι η σύσταση της πλατφόρμας PRISMA το 2013, που καθιστά δυνατή τη δημοπράτηση με διαφανή και ενιαίο τρόπο της διασυνδεδεμένης δυναμικότητας των δικτύων 28 ΔΣΜ, μέσω των οποίων διακινείται το 70% του φυσικού αερίου στην Ευρώπη.

Ωστόσο, υστερεί η ανάπτυξη ανταγωνιστικών και επαρκώς ενοποιημένων αγορών στις χώρες της Βαλτικής και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με αποτέλεσμα οι περιφέρειες αυτές να στερούνται των σχετικών πλεονεκτημάτων ασφάλειας του εφοδιασμού. Σε αυτές τις περιφέρειες χρειάζονται στοχοθετημένες προσεγγίσεις που να επιταχύνουν την ανάπτυξη των υποδομών ζωτικής σημασίας (βλ. σημείο 4.2), καθώς και η σύσταση περιφερειακών κόμβων φυσικού αερίου.

Η ορθή εφαρμογή των κωδίκων δικτύου του τομέα του αερίου θα βελτιώσει σημαντικά την ενεργειακή ασφάλεια, επειδή θα ενισχυθεί η ανοικτή και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς αερίου, ώστε να είναι ελεύθερη και ευέλικτη η ροή αερίου σε ολόκληρη την ΕΕ.

Επιπλέον, πρέπει να συνεχιστεί η αυστηρή επιβολή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και των κανόνων ελέγχου των συγκεντρώσεων, που εγγυώνται ότι η ασφάλεια του εφοδιασμού δεν αλλοιώνεται με αντιανταγωνιστική συμπεριφορά ή ενοποίηση επιχειρήσεων ή καθετοποίηση των επιχειρήσεων ενέργειας.

4.2. Επίσπευση της κατασκευής των βασικών διασυνδέσεων

Για πραγματικά ενοποιημένα και ανταγωνιστικά εσωτερικά αγορά ενέργειας χρειάζεται όχι μόνον κοινό κανονιστικό πλαίσιο αλλά και σημαντική ανάπτυξη των υποδομών μεταφοράς ενέργειας, ιδίως των διασυνοριακών διασυνδέσεων μεταξύ των κρατών μελών. Η Επιτροπή εκτιμά ότι προς τον σκοπό αυτό θα απαιτηθούν μέχρι το 2020 περίπου 200 δισ. ευρώ, αλλά ότι η αγορά μπορεί επί του παρόντος να διαθέσει μόνο το ήμισυ περίπου του ποσού αυτού.

Ο κανονισμός σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της ενέργειας και η διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ) θεσπίστηκαν με σκοπό τον εντοπισμό και την εξασφάλιση της έγκαιρης εκτέλεσης των βασικών έργων που χρειάζεται η Ευρώπη σε 12 διαδρόμους και περιοχές προτεραιότητας. Ο πρώτος ενωσιακός κατάλογος έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) εγκρίθηκε το 2013. Πρωταρχικός στόχος της πολιτικής της ΕΕ για τις υποδομές είναι πλέον να διασφαλιστεί η έγκαιρη υλοποίηση των ΕΚΕ. Στην επίτευξη του στόχου αυτού θα συμβάλουν ο εξορθολογισμός των διαδικασιών αδειοδότησης και το ποσό των 5,8 δισ. ευρώ από τη ΔΣΕ. Η χρηματοδότηση από τη ΔΣΕ καλύπτει μόνο το 3% περίπου της επένδυσης ύψους 200 δισ. ευρώ που απαιτείται έως το 2020, αλλά μπορεί να επιφέρει μόχλευση άλλων κεφαλαίων μέσω της χρησιμοποίησης χρηματοδοτικών μέσων. Για να έχει ουσιαστικό αντίκτυπο, η ΔΣΕ πρέπει να στοχεύει σε ολιγάριθμα κρίσιμης σπουδαιότητας έργα και, επιπλέον, να συνδυαστεί με τις προσπάθειες, αφενός, των ρυθμιστικών αρχών να χρηματοδοτήσουν μέρος της υποδομής με τέλη δικτύου και, αφετέρου, των κρατών μελών που αξιοποιούν τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, κατά περίπτωση. Τόσο κατά την αδειοδότηση, όσο και κατά την εκτέλεση των έργων, πρέπει

¹⁴ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του είδους περιφερειακής συνεργασίας ήταν η ίδρυση από τους διαχειριστές του διασυνδεδεμένου ηλεκτρικού δικτύου και των χρηματιστηρίων ενέργειας δεκαέξι κρατών μελών, στις αρχές του 2014, της καλούμενης «σύζευξης των αγορών δημοπρασίας δυναμικότητας επόμενης ημέρας» (day-ahead market coupling).

να λαμβάνονται δεόντως υπόψη η ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία και οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ¹⁵, ώστε να διασφαλιστούν περιβαλλοντική αειφορία και η υποστήριξη και αποδοχή κάθε έργου από την κοινωνία.

Είκοσι επτά έργα φυσικού αερίου και έξι έργα ηλεκτρικής ενέργειας έχουν χαρακτηριστεί ως ζωτικής σημασίας για την ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα (ενδεικτικός κατάλογος στο παράρτημα 2), επειδή η υλοποίησή τους αναμένεται να αυξήσει τις δυνατότητες διαφοροποίησης του ενεργειακού εφοδιασμού και την αλληλεγγύη με τα πλέον ευάλωτα τμήματα της Ευρώπης. Περίπου το ήμισυ των έργων αυτών προβλέπεται να ολοκληρωθεί έως το 2017, ενώ για τα λοιπά έργα έχει προγραμματιστεί ημερομηνία θέσης σε λειτουργία έως το 2020. Η μεγάλη πλειονότητα των εν λόγω κρίσιμων έργων βρίσκονται στην ανατολική και στη νοτιοδυτική Ευρώπη. Το κόστος αυτών των έργων εκτιμάται σε περίπου 17 δισ. ευρώ. Τα κρίσιμα ΕΚΕ είναι κυρίως μεγάλης κλίμακας, πλην λίγων έργων κατασκευής τερματικών σταθμών και αποθήκευσης ΥΦΑ, και η εκτέλεσή τους είναι εγγενώς περίπλοκη και ευεπίφορη σε καθυστερήσεις. Ως εκ τούτου, για την επίτευξη της εκτέλεσής τους δεν αρκεί η έγκαιρη στήριξη μόνο από τη ΔΣΕ. Συνεπώς, η Επιτροπή προτίθεται να εντείνει τη στήριξη των κρίσιμων έργων, φέρνοντας σε επαφή τους φορείς προώθησης των έργων — για να συζητήσουν τις τεχνικές δυνατότητες επίτευξης της υλοποίησής τους — τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές (ΕΡΑ) — για να συμφωνήσουν τον διασυννοριακό επιμερισμό του κόστους και της χρηματοδότησης — καθώς και τα αρμόδια υπουργεία — για να εξασφαλιστεί ισχυρή πολιτική υποστήριξη των αρχικών αλλά και των επόμενων προκηρύξεων έργων.

Στα συμπεράσματα του Μαρτίου 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητεί «ταχεία εφαρμογή όλων των μέτρων προκειμένου να εκπληρωθεί ο στόχος της επίτευξης διασύνδεσης τουλάχιστον του 10% των εγκατεστημένων υποδομών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για όλα τα κράτη μέλη». Επί του παρόντος, το μέσο επίπεδο διασύνδεσης ανέρχεται σε περίπου 8%. Λαμβανομένων υπόψη της σημασίας των διασυνδέσεων για την ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού και της ανάγκης να διευκολυνθεί το διασυννοριακό εμπόριο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την κλιμάκωση των ισχύοντος στόχου διασύνδεσης από 10% σε 15% έως το 2030, συνεκτιμωμένου του κόστους και του δυναμικού των εμπορικών συναλλαγών στις σχετικές περιφέρειες.

4.3. Η ευρωπαϊκή αγορά πετρελαίου

Η Ρωσία είναι επί του παρόντος ένας από τους κύριους προμηθευτές αργού πετρελαίου που διυλίζεται στην ΕΕ και μερικά διυλιστήρια έχουν βελτιστοποιηθεί για τις ποιότητες ρωσικού αργού πετρελαίου. Μολονότι στην ΕΕ υπάρχει επαρκής δυναμικότητα διύλισης για την κάλυψη της συνολικής ζήτησης προϊόντων πετρελαίου, η ΕΕ είναι καθαρός εξαγωγέας βενζίνης και καθαρός εισαγωγέας ντίζελ, κυρίως από τη Ρωσία και τις ΗΠΑ. Η αλληλεξάρτηση μεταξύ ΕΕ, ΗΠΑ και Ρωσίας όσον αφορά το πετρέλαιο, η διαθεσιμότητα αποθεμάτων πετρελαίου και η δυνατότητα εμπορίας και μεταφοράς πετρελαίου παγκοσμίως σημαίνουν ότι δεν υπάρχει άμεση απειλή για την ΕΕ όσον αφορά τον εφοδιασμό της με πετρέλαιο. Εντούτοις, υπάρχουν ζητήματα που πρέπει να παρακολουθούνται στενά και απαιτούν πιο στρατηγικό συντονισμό της πετρελαϊκής πολιτικής της ΕΕ:

¹⁵ Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τον «Εξορθολογισμό των διαδικασιών εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ενεργειακών υποδομών και των έργων κοινού ενδιαφέροντος» και τις ΕΠΕ για τα διαμεθροιακά έργα μεγάλης κλίμακας.

- η εξάρτηση του κλάδου της διύλισης της ΕΕ από το ρωσικό αργό πετρέλαιο·
- η έντονη συγκέντρωση του ρωσικού πετρελαϊκού κλάδου και η αυξανόμενη απόκτηση της κυριότητας εγκαταστάσεων διύλισης στην ΕΕ από ρωσικές εταιρείες πετρελαίου·
- τα προϊόντα διύλισης που καταναλώνονται για τις μεταφορές.

Η κλάδος της διύλισης της ΕΕ αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις για να παραμείνει ανταγωνιστικός, όπως αποδεικνύουν η πτώση της δυναμικότητας διύλισης και οι ξένες επενδύσεις, ιδίως από ρωσικές εταιρείες, που εντείνουν την εξάρτηση από το ρωσικό αργό πετρέλαιο. Είναι σημαντικό να διατηρηθούν οι ανταγωνιστικές δυναμικότητες διύλισης στην Ευρώπη, ώστε να αποφευχθεί η υπέρμετρη εξάρτηση από εισαγόμενα προϊόντα διύλισης πετρελαίου και να υπάρχει επαρκής ευελιξία επεξεργασίας αποθεμάτων αργού πετρελαίου¹⁶.

Μακροπρόθεσμα πρέπει να μειωθεί η εξάρτηση της ΕΕ από το πετρέλαιο — ιδιαίτερα στον τομέα των μεταφορών. Η Επιτροπή έχει καθορίσει σειρά μέτρων για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της κατανάλωσης καυσίμων στις μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης στρατηγικής για εναλλακτικά καύσιμα^{17,18}.

Βασικές δράσεις

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να ενισχύσουν την περιφερειακή συνεργασία μεταξύ τους στις περιπτώσεις που οι διασυνδέσεις, οι διευθετήσεις εξισορρόπησης, οι μηχανισμοί δυναμικότητας και η ενοποίηση της αγοράς συμβάλλουν στην ενεργειακή ασφάλεια·
- να ολοκληρώσουν έως το τέλος του 2014, όπως έχει προβλεφθεί, τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά ενέργειας, ιδίως όσον αφορά τους κανόνες που διέπουν τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων, τις αντίστροφες ροές και την πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης φυσικού αερίου·
- να εντείνουν τις συζητήσεις σχετικά με την οδηγία για τους ενεργειακούς φόρους, ώστε να μειώσουν τα φορολογικά κίνητρα για τους πετρελαιοκινητήρες, και να αποκαταστήσουν την ισορροπία μεταξύ της δυναμικότητας διύλισης και της κατανάλωσης προϊόντων πετρελαίου στην ΕΕ. Πρέπει επίσης να εξεταστεί η ευνοϊκή φορολόγηση των εναλλακτικών καυσίμων, ιδίως των καυσίμων από ανανεώσιμες πηγές·
- να εντείνουν τις προσπάθειες για την εφαρμογή της προσφάτως εκδοθείσας οδηγίας για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων.

Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς θα πρέπει:

- να επισπεύσουν την εφαρμογή των κωδίκων για τα δίκτυα φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας.

¹⁶ Λαμβανομένων ιδίως υπόψη των αποτελεσμάτων του εν εξελίξει «ελέγχου επάρκειας» (fitness check) του κλάδου.

¹⁷ Λευκή Βίβλος του 2011 για τις μεταφορές με τίτλο «Χάρτης πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών – Για ένα ανταγωνιστικό και ενεργειακά αποδοτικό σύστημα μεταφορών». COM(2011) 144 τελικό.

¹⁸ COM(2013) 17 final.

Η Επιτροπή:

- θα επισπεύσει, στις περιπτώσεις που χρειάζεται, τις διαδικασίες επί παραβάσει που αφορούν τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά·
- θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλιστεί η ταχεία υλοποίηση όλων των έργων κοινού ενδιαφέροντος και άλλων μέτρων για την επίτευξη, σε όλα τα κράτη μέλη, του στόχου διασύνδεσης τουλάχιστον 10% της εγκατεστημένης δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής έως το 2020 και του στόχου διασύνδεσης 15% έως το 2030· θα συντονίζει όλους τους διαθέσιμους κοινοτικούς χρηματοδοτικούς πόρους — στους οποίους συγκαταλέγονται η ΔΣΕ, τα ΕΔΕΤ και η στήριξη από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων — ώστε να επισπευστεί η κατασκευή σημαντικών διασυνδέσεων και της σχετικής εθνικής και περιφερειακής υποδομής·
- θα εξετάσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις οικείες ρυθμιστικές αρχές, ποια μέτρα είναι δυνατόν να ληφθούν για να επισπευστεί η επίτευξη κατάλληλου ΔΕΚ¹⁹ για τα κρίσιμα έργα που προσδιορίζονται στο παράρτημα 2 και όλα τα μέτρα που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν την ολοκλήρωση των κρίσιμων έργων εντός των επόμενων δύο έως τριών ετών·
- θα συζητήσει με τη βιομηχανία και τα κράτη μέλη τρόπους διαφοροποίησης του εφοδιασμού των διυλιστηρίων της ΕΕ με αργό πετρέλαιο για να μειωθεί η εξάρτησή της από τη Ρωσία·
- θα επιδιώξει δυναμικό εμπορικό θεματολόγιο που να εξασφαλίζει την πρόσβαση σε εξαγωγικές αγορές πετρελαίου και να περιορίζει τις εμπορικές στρεβλωτικές εμπορικές πρακτικές, με την προώθηση αυστηρών διατάξεων σχετικά με το εμπόριο ενέργειας και τη διασφάλιση την επαρκούς επιβολής τους, όπου χρειάζεται·
- θα προσδιορίσει σε ολόκληρη την ΕΕ τα στρατηγικά υλικά στοιχεία της αλυσίδας αξίας πετρελαίου και να διασφαλίσει με συντονισμένη δράση την εξυγίανση της δυναμικότητας διύλισης κατά τρόπο που να βελτιώνει την ενεργειακή διαφοροποίηση της ΕΕ·
- θα συνεργάζεται με τον ΔΟΕ ώστε να παρακολουθεί την αλυσίδα αξίας πετρελαίου και να διασφαλίσει την προώθηση της διαφάνειας των δεδομένων σχετικά με τις ροές, τις επενδύσεις και την κυριότητα.

5. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ·

Η Ένωση μπορεί να μειώσει την εξάρτησή της από συγκεκριμένους προμηθευτές και συγκεκριμένα καύσιμα εφόσον μεγιστοποιήσει τη χρήση των εγχώριων πηγών ενέργειας.

5.1. Αύξηση της παραγωγής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση·

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες είναι συνεχώς φθίνουσα η πορεία της εγχώριας παραγωγής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση²⁰, παρά την αύξηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Ωστόσο, η τάση αυτή είναι δυνατόν να επιβραδυνθεί

¹⁹ Διασυνοριακός επιμερισμός κόστους.

²⁰ Μεταξύ 2001 και 2012, η συνολική παραγωγή στον ενεργειακό τομέα της ΕΕ μειώθηκε κατά 15 %

μεσοπρόθεσμα, με την περαιτέρω αύξηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, πυρηνικής ενέργειας, καθώς και με την αειφόρο παραγωγή ανταγωνιστικών ορυκτών καυσίμων στις περιπτώσεις που έχουν προκριθεί αυτές οι επιλογές.

Ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές

Το αποφευγόμενο κόστος εισαγωγών καυσίμων λόγω της αύξησης της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ανέρχεται σε τουλάχιστον 30 δισ. ευρώ ετησίως. Η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές εκτιμήθηκε ότι το 2012 ανήλθε στο 14,1% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας της ΕΕ και αναμένεται να επιτευχθεί ο στόχος του 20% το 2020. Όσον αφορά την περίοδο μετά το 2020, η Επιτροπή έχει προτείνει αύξηση του μεριδίου της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε τουλάχιστον 27% έως το 2030.

Υπάρχουν σημαντικές οικονομικά πρόσφορες δυνατότητες για ηλεκτροπαραγωγή και θέρμανση από ανανεώσιμες πηγές ώστε να μειωθεί περαιτέρω η χρήση φυσικού αερίου σε ορισμένους τομείς έως το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας. Συγκεκριμένα, η στροφή σε καύσιμα θέρμανσης από εγχώριες ανανεώσιμες πηγές μπορεί να εκτοπίσει σημαντικές ποσότητες εισαγόμενων καυσίμων. Σύμφωνα με τα εθνικά σχέδια δράσης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, τα κράτη μέλη ήδη σχεδιάζουν να αυξήσουν κατά το διάστημα 2012-2020 τη θέρμανση με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές κατά 29 εκατ. τόνους ισοδυνάμου πετρελαίου (ΤΙΠ) και την ηλεκτροπαραγωγή από ανανεώσιμες πηγές κατά 39 εκατομμύρια ΤΙΠ. Τα σχέδια αυτά θα μπορούσαν να είναι «εμπροσθοβαρή», με χρηματοδότηση από εθνικά κονδύλια και από τα ΕΔΕΤ, σε συντονισμό με στήριξη από την ΕΤΕπ και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Όπως και στην περίπτωση των υποδομών, το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων στον τομέα αυτό πρέπει να προέρχεται από τον ιδιωτικό τομέα.

Η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές είναι μια «αναμφιβόλως θετική» επιλογή, αλλά υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με το κόστος και τις επιπτώσεις στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Με τη μείωση του κόστους της τεχνολογίας, πολλές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας καθίστανται όλο και ανταγωνιστικότερες και έτοιμες να ενταχθούν στην αγορά (π.χ. χερσαία αιολική ενέργεια). Για να ενσωματωθεί η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές σε μεγάλη κλίμακα απαιτούνται ευφύεστερα ενεργειακά διασυνδεδεμένα δίκτυα και νέες λύσεις για αποθήκευση ενέργειας. Ενδεχομένως να χρειαστεί επίσης να ληφθούν υπόψη μηχανισμοί δυναμικότητας σε περιφερειακό επίπεδο²¹. Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια το διάστημα 2014-2020 θα προωθήσουν επίσης την οικονομικώς αποδοτικότερη επίτευξη των εθνικών στόχων του 2020 για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.

Υδρογονάνθρακες και καθαρή καύση άνθρακα

Κατά την εκμετάλλευση των συμβατικών πόρων πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Ευρώπη, τόσο στις παραδοσιακές περιοχές παραγωγής (π.χ. Βόρεια Θάλασσα) όσο και σε περιοχές με προσφάτως ανακαλυφθέντα κοιτάσματα (π.χ. Ανατολική Μεσόγειος, Εύξεινος Πόντος), θα πρέπει να τηρείται πλήρως η ισχύουσα νομοθεσία στον τομέα της ενέργειας και του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της νέας οδηγίας για την ασφάλεια των υπεράκτιων εργασιών πετρελαίου και φυσικού αερίου²². Η εξόρυξη

²¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Πραγμάτωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και πλήρης αξιοποίηση της δημόσιας παρέμβασης», C (2013) 7243.

²² 2013/30/ΕΕ.

πετρελαίου και φυσικού αερίου από μη συμβατικές πηγές στην Ευρώπη, και ιδιαίτερα σχιστολιθικού φυσικού αερίου, θα ήταν δυνατόν να αντισταθμίσει εν μέρει τη μείωση της συμβατικής παραγωγής φυσικού αερίου²³, υπό τον όρο ότι θα αντιμετωπιστούν ικανοποιητικά τα ζητήματα αποδοχής από την κοινωνία και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις²⁴. Σε μερικά κράτη μέλη είναι σε εξέλιξη οι πρώτες δραστηριότητες εξερεύνησης των πόρων αυτών. Είναι απαραίτητη η ακριβέστερη γενική αποτύπωση των μη συμβατικών αποθεμάτων (οικονομικώς πρόσφορα απολήψιμων πόρων) της ΕΕ για να καταστεί δυνατή η παραγωγή σε εμπορική κλίμακα.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες μειώθηκαν στην ΕΕ η εγχώρια παραγωγή και η κατανάλωση άνθρακα. Ωστόσο, ο λιθάνθρακας και ο λιγνίτης εξακολουθούν να καλύπτουν σημαντικό μερίδιο της ηλεκτροπαραγωγής σε αρκετά κράτη μέλη και περίπου 27% σε επίπεδο ΕΕ. Η ΕΕ εισάγει επί του παρόντος το 40% περίπου των στερεών καυσίμων που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των αναγκών της, αλλά ο εφοδιασμός αυτός προέρχεται από μια εύρυθμη λειτουργούσα και διαφοροποιημένη παγκόσμια αγορά που συνιστά την ασφαλή βάση για τις εισαγωγές της Ένωσης. Λόγω των εκπομπών CO₂ από την καύση λιθάνθρακα και λιγνίτη, αυτά τα στερεά καύσιμα έχουν μακροπρόθεσμα μέλλον στην ΕΕ μόνο εφόσον χρησιμοποιηθεί η δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (CCS). Η CCS προσφέρει επίσης δυνατότητες για περαιτέρω βελτίωση της απόληψης φυσικού αερίου και πετρελαίου, που ειδάλως θα παραμείνουν αναξιποίητες. Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της μάλλον περιορισμένης υιοθέτησης της CCS μέχρι σήμερα, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες στους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της εγκατάστασης αυτής της τεχνολογίας, ώστε να αξιοποιηθεί πλήρως.

Βασικές δράσεις

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να συνεχίσουν την ανάπτυξη της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ώστε να επιτευχθεί ο στόχος για το 2020, στο πλαίσιο αγορακεντρικής προσέγγισης·
- να αρχίσουν να εξευρωπαϊζουν τα συστήματα στήριξης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, με καλύτερο συντονισμό των εθνικών καθεστώτων στήριξης·
- να επισπεύσουν τη στροφή από συμβατικά καύσιμα θέρμανσης σε τεχνολογίες θέρμανσης με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές·
- να διασφαλίσουν σταθερά εθνικά ρυθμιστικά πλαίσια για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να αντιμετωπίσουν τους διοικητικούς φραγμούς·
- να διευκολύνουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση έργων που αφορούν ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ανεξαρτήτως μεγέθους (μικρής και μεγάλης κλίμακας), με συντονισμένη πρωτοβουλία από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και τις εθνικές τράπεζες επενδύσεων, αξιοποιώντας, ανάλογα με την περίπτωση, τη στήριξη που παρέχεται από τα ΕΔΕΤ·
- να εκμεταλλεύονται τους υδρογονάνθρακες και την καθαρή καύση άνθρακα,

²³ Μελέτη ΚΚΕρ σχετικά με το μη συμβατικό φυσικό αέριο και τις πιθανές επιπτώσεις του στην αγορά ενέργειας της ΕΕ (EUR 25305 EN)

²⁴ Ανακοίνωση και σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την εξερεύνηση και παραγωγή υδρογονανθράκων (όπως το σχιστολιθικό φυσικό αέριο) με τη χρήση υδραυλικής ρωγμάτωσης μεγάλου όγκου στην ΕΕ (COM(2014)23final και σύσταση 2014/70/ΕΕ της 22ας Ιανουαρίου 2014).

στις περιπτώσεις που έχει προκριθεί αυτή η επιλογή, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές·

- να εξορθολογήσουν τις εθνικές διοικητικές διαδικασίες για έργα στον τομέα των υδρογονανθράκων, μεταξύ άλλων με τη διεξαγωγή στρατηγικών εκτιμήσεων επιπτώσεων και τη δημιουργία υπηρεσίας μιας στάσης για τις διαδικασίες αδειοδότησης, σύμφωνα με τα έγγραφα καθοδήγησης της Επιτροπής σχετικά με τον εξορθολογισμό των διαδικασιών εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ) των ενεργειακών υποδομών και των έργων κοινού ενδιαφέροντος και με τις ΕΠΕ των διασυνοριακών έργων μεγάλης κλίμακας²⁵.
- να αξιολογήσουν το δυναμικό των υδρογονανθράκων από μη συμβατικές πηγές λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τη σύσταση 2014/70/ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται τα αυστηρότερα δυνατά περιβαλλοντικά πρότυπα·
- να στηρίζουν τα έργα επίδειξης της δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, ιδίως εκείνα που συγχρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα ΝΕΡ 300 και το Ευρωπαϊκό Ενεργειακό Πρόγραμμα Ανάκαμψης, π.χ. το έργο ROAD.

Η Επιτροπή:

- θα συγκροτήσει δίκτυο ευρωπαϊκής επιστήμης και τεχνολογίας για την εξόρυξη υδρογονανθράκων από μη συμβατικές πηγές·
- θα διοργανώσει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, των σχετικών κλάδων και μη κυβερνητικών οργανώσεων που προωθούν την προστασία του περιβάλλοντος, με στόχο να συντάσσονται έγγραφα αναφοράς για τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (BREF) εξερεύνησης και παραγωγής υδρογονανθράκων·
- θα διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή και επανεξέταση της οδηγίας CCS και θα λάβει απόφαση σχετικά με τον δεύτερο κύκλο ανάθεσης έργων στο πλαίσιο του προγράμματος ΝΕΡ 300·
- θα προωθήσει την ανάπτυξη και του εμπορίου των τεχνολογιών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, στο πλαίσιο των πολυμερών και διμερών διαπραγματεύσεων.

6. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

Σύμφωνα με το παρόν σχέδιο για τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της ΕΕ απαιτούνται ουσιαστικές αλλαγές στο ενεργειακό σύστημα σε μεσοπρόθεσμη έως μακροπρόθεσμη βάση, οι οποίες δεν θα επέλθουν χωρίς ισχυρή ώθηση για την ανάπτυξη νέων ενεργειακών τεχνολογιών. Αυτές οι νέες τεχνολογίες είναι αναγκαίες για να μειωθεί περαιτέρω η ζήτηση πρωτογενούς ενέργειας, να διαφοροποιηθούν και να εδραιωθούν οι επιλογές εφοδιασμού (εξωτερικές και εγχώριες) και να βελτιστοποιηθεί η υποδομή του ενεργειακών δικτύων προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως η εν λόγω διαφοροποίηση.

Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να προσφέρουν αποτελεσματικές και οικονομικά αποδοτικές λύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων και των

²⁵ http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCI_guidance.pdf και <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Transboundary%20EIA%20Guide.pdf>

τοπικών συστημάτων θέρμανσης, την αποθήκευση ενέργειας με νέους τρόπους και τη βελτιστοποίηση της διαχείρισης των διασυνδεδεμένων δικτύων.

Για να επιτευχθεί αυτό απαιτούνται από την ΕΕ και τα κράτη μέλη σημαντικές επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία στον ενεργειακό τομέα. Η ανάπτυξη ποικίλων νέων ενεργειακών τεχνολογιών θα είναι καίριας σημασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι επαρκής αριθμός αυτών θα φθάσουν πράγματι στην αγορά, ώστε τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν τις οικείες διαφορετικές επιλογές ενεργειακού μείγματος.

Οι επενδύσεις αυτές πρέπει να καλύπτουν ολόκληρη την αλυσίδα προσφοράς τεχνολογίας, από τα υλικά (συμπεριλαμβανομένων των κρίσιμων πρώτων υλών) έως την παραγωγή, ώστε να εξασφαλίζεται ότι, παράλληλα με τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της ΕΕ, περιορίζεται η εξάρτησή της από τεχνολογίες εκτός ΕΕ. Σε τελική ανάλυση, η στρατηγική αυτή είναι δυνατόν να υλοποιηθεί μόνον εφόσον αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ενωσιακής πολιτικής έρευνας και καινοτομίας στον ενεργειακό τομέα.

Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των επενδύσεων αυτών, απαιτείται καλύτερος συντονισμός μεταξύ, αφενός, των κρατών μελών και, αφετέρου, μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής. Επιπλέον, ζωτικής σημασίας θα είναι, ιδίως όσον αφορά εγκαταστάσεις επίδειξης μεγάλης κλίμακας, τα χρηματοδοτικά μέσα για τη μόχλευση περισσότερων επενδύσεων από τη βιομηχανία, για παράδειγμα μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Βασική δράση

Η Επιτροπή:

- θα ενσωματώσει την ενεργειακή ασφάλεια ως καίριο στοιχείο για την τήρηση των προτεραιοτήτων του προγράμματος πλαισίου «Ορίζων 2020» για την έρευνα και την καινοτομία (2014-2020) και θα διασφαλίσει ότι ο προσεχής ολοκληρωμένος χάρτης πορείας για το Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Σχέδιο Ενεργειακών Τεχνολογιών θα εναρμονίζεται με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την ενεργειακή ασφάλεια.

7. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΑΦΟΥΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

7.1. Φυσικό αέριο

Οι εισαγωγές καταλαμβάνουν περίπου το 70% του φυσικού αερίου που καταναλώνεται στην ΕΕ, αλλά αναμένεται²⁶ να παραμείνουν αμετάβλητες μέχρι το 2020 και, επακολούθως, να αυξηθούν ελαφρά, για να φθάσουν τα 340-350 bcm (δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα) περίπου έως το 2025-2030. Το 2013, το 39% των εισαγωγών φυσικού αερίου κατ' όγκο προέρχονταν από τη Ρωσία, το 33% από τη Νορβηγία και το 22% από τη Βόρειος Αφρική (Αλγερία και Λιβύη). Οι ποσότητες από άλλες πηγές είναι μικρές και αντιστοιχούν σε περίπου 4%. Οι εισαγωγές ΥΦΑ από αυτές και άλλες χώρες (π.χ. Κατάρ, Νιγηρία) αυξήθηκαν και κορυφώθηκαν σε περίπου 20%, αλλά έκτοτε έχουν μειωθεί σε περίπου 15%, λόγω των υψηλότερων τιμών στην Ασία.

²⁶ Τάσεις της ενέργειας, των μεταφορών και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ το 2050 – Σενάριο αναφοράς του 2013 - Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Προτεραιότητα είναι η πρόσβαση σε πιο διαφοροποιημένες πηγές φυσικού αερίου, με παράλληλη διατήρηση σημαντικού όγκου εισαγωγών από αξιόπιστους προμηθευτές. Τα προσεχή έτη το ΥΦΑ θα συνεχίσει να αποτελεί με αυξανόμενο ρυθμό τη σημαντικότερη εν δυνάμει πηγή διαφοροποίησης. Οι νέες προμήθειες ΥΦΑ από τη Βόρεια Αμερική, την Αυστραλία, το Κατάρ και οι ανακαλύψεις νέων κοιτασμάτων στην Ανατολική Αφρική είναι πιθανόν να αυξήσουν το μέγεθος και τη ρευστότητα των παγκόσμιων αγορών ΥΦΑ. Η πρώτη μονάδα υγροποίησης στις ΗΠΑ, στην Ανατολική Ακτή, αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία μέχρι το 2015-2017, με δυναμικότητα περίπου 24 bcm/έτος (δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα/έτος). Πολλά άλλα έργα είναι σε στάδιο ανάπτυξης. Αναμένεται ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτών των ποσοτήτων ΥΦΑ θα κατευθύνεται στις ασιατικές αγορές, αλλά ορισμένες ευρωπαϊκές εταιρείες διαπραγματεύονται ήδη με παραγωγούς των ΗΠΑ συμβάσεις προμήθειας ΥΦΑ. Οι εξελίξεις αυτές πρέπει να διευκολυνθούν με την ανάλογη αποτύπωση στις προτεραιότητες των τομέων εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ, ιδίως στις τρέχουσες διαπραγματεύσεις για τη Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων (Transatlantic Trade and Investment partnership/TTIP). Δυναμικό αύξησης της παραγωγής έχει η Νορβηγία (μέχρι 116 bcm/έτος το 2018 από το σημερινό επίπεδο των 106 bcm/έτος) αλλά και η Βόρεια Αφρική (δυστηκτά τεράστια ανεξερεύνητα ή ανεκμετάλλευτα κοιτάσματα υδρογονανθράκων και πλεονέκτημα γεωγραφικής εγγύτητας). Η Ένωση πρέπει να βελτιώσει τις εσωτερικές διασυνδέσεις, ώστε να εξασφαλιστεί ότι το φυσικό αέριο από τους συγκεκριμένους προμηθευτές θα καταλήγει σε όλες τις περιφερειακές αγορές, σύμφωνα με τους τεθέντες στόχους διασύνδεσης.

Πέραν της ενίσχυσης της σχέσης μας με τους σημερινούς προμηθευτές, σκοπός της πολιτικής της ΕΕ θα πρέπει επίσης να είναι η διάνοιξη οδού προς και από νέες πηγές εφοδιασμού. Εν προκειμένω, η κατασκευή του Νότιου Διαδρόμου (Southern Corridor) και τα προσδιορισθέντα έργα κοινού ενδιαφέροντος αποτελούν σημαντικά στοιχεία, καθώς προλειαίνουν το έδαφος για εφοδιασμό από την περιοχή της Κασπίας και πέρα από αυτή. Η επιδίωξη δυναμικού εμπορικού θεματολογίου στην εν λόγω περιοχή είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της πρόσβασης στην αγορά, αλλά και για την ανάπτυξη των υποδομών ζωτικής σημασίας, των οποίων η βιωσιμότητα εξαρτάται από την πρόσβαση σε επαρκείς ποσότητες εξαγωγών. Σε πρώτη φάση αναμένεται ότι από το 2020 ποσότητα 10 bcm/έτος φυσικού αερίου παραγόμενη στο Αζερμπαϊτζάν θα φθάνει στην ευρωπαϊκή αγορά μέσω του Νότιου Διαδρόμου φυσικού αερίου. Επιπλέον, αυτή η νέα σύνδεση με αγωγούς είναι καίριας σημασίας για τη σύνδεση με τη Μέση Ανατολή. Μέσω της σήμερα προβλεπόμενης υποδομής στην Τουρκία θα ήταν δυνατόν να διοχετεύονται στην ευρωπαϊκή αγορά 25 bcm/έτος. Με πιο μακρόχρονη προοπτική, στη διεύρυνση του Νότιου Διαδρόμου φυσικού αερίου θα μπορούσαν επίσης να συμμετέχουν σημαντικά άλλες χώρες — π.χ. το Τουρκμενιστάν, το Ιράκ ή το Ιράν — εφόσον πληρούν τους όρους άρσης του καθεστώτος κυρώσεων. Αποφασιστικής σημασίας θα είναι η συνεκτική και στοχευμένη εξωτερική πολιτική έναντι αυτών των χωρών. Επιπλέον, η ΕΕ θα πρέπει να εντείνει τον πολιτικό και εμπορικό διάλογο με τους εταίρους από τη Βόρεια Αφρική και την Ανατολική Μεσόγειο, με σκοπό ιδίως τη δημιουργία Μεσογειακού κόμβου φυσικού αερίου στη Νότια Ευρώπη.

Απαρέγκλιτες προϋποθέσεις για να καταστούν εφικτά όλα τα προαναφερόμενα είναι η διαθεσιμότητα χωρητικότητας υποδομών για τις εισαγωγές και ποσοτήτων φυσικού αερίου προς πώληση σε προσιτές τιμές. Θα χρειαστεί κατάλληλη συνεργασία ΕΕ και κρατών μελών (βλ. τμήμα 4).

7.2. Ουράνιο και πυρηνικά καύσιμα

Η ηλεκτροπαραγωγή από πυρηνοηλεκτρικούς σταθμούς συνιστά αξιόπιστο εφοδιασμό για την κάλυψη του βασικού φορτίου χωρίς εκπομπές και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την ενεργειακή ασφάλεια. Σε σύγκριση με τις μονάδες που τροφοδοτούνται με αέριο ή άνθρακα, η σχετική αξία των πυρηνικών καυσίμων ως προς το συνολικό κόστος ηλεκτροπαραγωγής είναι οριακή και το ουράνιο αποτελεί μικρό μόνο μέρος του συνολικού κόστους των πυρηνικών καυσίμων. Η παγκόσμια αγορά ουρανίου είναι σταθερή και επαρκώς διαφοροποιημένη, αλλά ο εφοδιασμός της ΕΕ εξαρτάται εξ ολοκλήρου από τρίτες χώρες. Ελάχιστες επιχειρήσεις στην υφήλιο είναι σε θέση να μετατρέπουν ουράνιο σε καύσιμο για πυρηνικούς αντιδραστήρες, αλλά ο αντίστοιχος κλάδος της ΕΕ έχει τεχνολογική υπεροχή σε ολόκληρη την αλυσίδα, συμπεριλαμβανομένων του εμπλουτισμού και της επανεπεξεργασίας.

Η πυρηνική ασφάλεια αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την ΕΕ. Η ΕΕ πρέπει να παραμείνει σε διεθνές επίπεδο πρωτοπόρος και πρωτεργάτης στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να επισπευστεί η έκδοση της τροποποιημένης οδηγίας περί πυρηνικής ασφάλειας, που ενισχύει την ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών σε θέματα πυρηνικής ενέργειας και προβλέπει την παροχή πληροφοριών στο κοινό και τακτικές αξιολογήσεις από ομοτίμους.

Ωστόσο, η Ρωσία αποτελεί βασικό ανταγωνιστή στην παραγωγή πυρηνικών καυσίμων και προσφέρει ολοκληρωμένα επενδυτικά πακέτα που καλύπτουν ολόκληρη την αλυσίδα της πυρηνικής ενέργειας. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις επενδύσεις σε νέους πυρηνοηλεκτρικούς σταθμούς που σχεδιάζεται να κατασκευαστούν στην ΕΕ με τη χρήση τεχνολογίας μη προερχόμενης από την ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αυτοί οι σταθμοί δεν θα εξαρτώνται αποκλειστικώς από τη Ρωσία για την προμήθεια του πυρηνικού καυσίμου: η δυνατότητα διαφοροποίησης του εφοδιασμού με καύσιμο πρέπει να είναι προϋπόθεση για κάθε νέα επένδυση και να εξασφαλίζεται από τον Οργανισμό Εφοδιασμού της Ευρατόμ (ESA). Επιπλέον, για όλους τους φορείς εκμετάλλευσης πυρηνικών σταθμών είναι αναγκαίο ένα συνολικά διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο εφοδιασμού με καύσιμο.

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει από κοινού:

- να αυξήσουν τη διαφάνεια σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο και να διερευνήσουν με ποιον τρόπο είναι δυνατόν να εξελιχθούν περαιτέρω οι πληροφορίες για τις τιμές με τους υφιστάμενους μηχανισμούς υποβολής στοιχείων, π.χ. δεδομένα από την Eurostat και παρακολούθηση της αγοράς από την Επιτροπή·
- να στηρίζουν της ανάπτυξη και την περαιτέρω επέκταση της υποδομής εφοδιασμού με φυσικό αέριο από τη Νορβηγία, του Νότιου Διαδρόμου φυσικού αερίου, καθώς και του Μεσογειακού κόμβου φυσικού αερίου·
- να συγκροτήσουν σε επίπεδο ΕΕ σύστημα ελέγχου της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, που να βασίζεται σε ετήσιες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο·
- να επισπεύσουν την έκδοση της τροποποιημένης οδηγίας περί πυρηνικής ασφάλειας·
- να συνεργάζονται για τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με πυρηνικά καύσιμα,

όταν χρειάζεται.

Η Επιτροπή:

- θα επιδιώξει δυναμικό εμπορικό θεματολόγιο που να εξασφαλίζει την πρόσβαση σε εξαγωγικές αγορές πετρελαίου και να περιορίζει τις εμπορικές στρεβλωτικές εμπορικές πρακτικές, με την προώθηση αυστηρών διατάξεων σχετικά με το εμπόριο ενέργειας και τη διασφάλιση την επαρκούς επιβολής τους, όπου χρειάζεται.
- θα επιδιώξει να άρει τις υφιστάμενες απαγορεύσεις εξαγωγών πετρελαίου σε τρίτες χώρες.
- θα λαμβάνει συστηματικά υπόψη τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με καύσιμα κατά την αξιολόγηση νέων επενδύσεων σε έργα του πυρηνικού τομέα και νέων σχεδίων συμφωνιών ή συμβάσεων με τρίτες χώρες.

8. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΟΜΟΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Πολλά από τα μέτρα που περιγράφονται ανωτέρω τονίζουν την ίδια υπόρρητη προτεραιότητα: την ανάγκη για καλύτερο συντονισμό των σημαντικών αποφάσεων ενεργειακής πολιτικής από τα κράτη μέλη. Είναι σαφές ότι οι αποφάσεις σχετικά με το ενεργειακό μείγμα είναι προνόμιο των εθνικών κυβερνήσεων, αλλά η προοδευτική ενοποίηση των ενεργειακών υποδομών και αγορών, το κοινό στοιχείο της εξάρτησης από εξωτερικούς προμηθευτές, η ανάγκη για διασφάλιση της αλληλεγγύης σε περιόδους κρίσης είναι παράγοντες που συνεπάγονται ότι οι θεμελιώδεις πολιτικές αποφάσεις που αφορούν την ενέργεια θα πρέπει να συζητούνται με τις γειτονικές χώρες. Το ίδιο ισχύει και για την εξωτερική διάσταση της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ^{27,28}.

Η Επιτροπή επικροτεί τις εκκλήσεις μερικών κρατών μελών για σύσταση Ενεργειακής Ένωσης. Υποστηρίζει τη συγκρότηση μηχανισμού που θα καθιστούσε δυνατόν να αλληλοενημερώνονται τα κράτη μέλη για σημαντικές αποφάσεις σχετικά με το ενεργειακό τους μείγμα, πριν από την έκδοση και την αναλυτική διαβούλευση των εν λόγω αποφάσεων, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι σχετικές παρατηρήσεις κατά την εθνική διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Είναι προς το γενικό συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης σταθερές, διαφανείς, βασιζόμενες σε κανόνες και με υψηλή ρευστότητα διεθνείς αγορές ενέργειας. Η ΕΕ πρέπει να προσέρχεται με συνεκτική και συντονισμένη θέση στους διεθνείς οργανισμούς και φόρουμ. Σχετικό μέτρο άσκησης πολιτικής είναι η συντονισμένη προώθηση των αειφόρων ενεργειακών τεχνολογιών σε όλη την υφήλιο, ειδικά στις αναδυόμενες οικονομίες, στις οποίες η ζήτηση για ενέργεια αναμένεται να αυξηθεί στο έπακρο τις προσεχείς δεκαετίες. Μια τέτοια πρωτοβουλία όχι μόνο συνάδει με τους γενικούς στόχους της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα, αλλά μπορεί επίσης να έχει αντίκτυπο

²⁷ Έκθεση της Επιτροπής με τίτλο «Εφαρμογή της ανακοίνωσης σχετικά με την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και τη διεθνή συνεργασία και των συμπερασμάτων του Συμβουλίου Ενέργειας του Νοεμβρίου του 2011» [COM(2013) 638].

²⁸ Έκθεση του Συμβουλίου με τίτλο «Συνέχεια των εργασιών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2013: ανασκόπηση των εξελίξεων σχετικά με την εξωτερική διάσταση της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ», που εκδόθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2013.

στις παραδοσιακές αγορές ορυκτών καυσίμων, με τη μείωση της ζήτησης και με τη βελτίωση της ρευστότητας.

Όσον αφορά τους εγγύτερους γείτονές μας, ο στόχος μας πρέπει να συνεχίσει να είναι η συμμετοχή όλων των εταίρων, σε όλα τα επίπεδα, ώστε να καταστεί δυνατή η στενή ενσωμάτωσή τους στην αγορά ενέργειας της ΕΕ. Πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω η Ενεργειακή Κοινότητα, που αποσκοπεί στην επέκταση του ενεργειακού κεκτημένου της ΕΕ στις χώρες της διεύρυνσης και τις γειτονικές χώρες, λαμβανομένου υπόψη του προβληματισμού για την ασφάλεια του εφοδιασμού της ΕΕ. Αυτό θα πρέπει να επιτευχθεί με την προώθηση μεταρρυθμίσεων στον ενεργειακό τομέα στις συμμετέχουσες χώρες, ενώ παράλληλα θα υποστηρίζονται ο εκσυγχρονισμός του ενεργειακού τους συστήματος και η πλήρης ένταξή τους στο κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για την ενέργεια. Επιπλέον, το θεσμικό πλαίσιο της Ενεργειακής Κοινότητας θα πρέπει να ενισχυθεί βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα, με σκοπό την ενίσχυση των μηχανισμών επιβολής.

Είναι αναγκαία η συστηματική χρήση των μηχανισμών εξωτερικής πολιτικής, για παράδειγμα η συνεχής συμπερίληψη των ενεργειακών ζητημάτων σε πολιτικούς διαλόγους, ιδίως κατά τις συνόδους κορυφής με στρατηγικούς εταίρους. Θα δρομολογηθεί επανεξέταση του ενεργειακού διαλόγου σε επίπεδο ΕΕ με τις μεγάλες προμηθεύτριες χώρες. Η πρόσφατη κοινή δήλωση των Υπουργών Ενέργειας κατά τη σύνοδο των χωρών της ομάδας G7 στη Ρώμη είναι ένα καλό παράδειγμα της ενισχυμένης συνεργασίας μας με τους βασικούς εταίρους. Αναγκαία είναι επίσης η εξασφάλιση συνέπειας με τις εξωτερικές πτυχές των άλλων τομεακών πολιτικών που μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση της ενεργειακής ασφάλειας, ιδίως όσον αφορά το στρατηγικό προγραμματισμό των μέσων εξωτερικής βοήθειας από την ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την ενσωμάτωση των ενεργειακών ζητημάτων στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ και για τον συντονισμό με τα Υπουργεία Εξωτερικών των κρατών μελών.

Επιπλέον, οι συμφωνίες των κρατών μελών με τρίτες χώρες στον τομέα της ενέργειας θα πρέπει να συμμορφώνονται πλήρως με τη νομοθεσία της ΕΕ και την πολιτική της για την ασφάλεια του εφοδιασμού της. Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες που τους παρέχονται με την απόφαση 994/2012/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25 Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση μηχανισμού ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά τις διακυβερνητικές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών στον τομέα της ενέργειας. Αυτό αφορά ιδίως τη δυνατότητα να καταρτιστούν τυποποιημένες διατάξεις και να ζητείται η συνδρομή της Επιτροπής κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Επιπλέον, υπό το πρίσμα των πρόσφατων γεγονότων, τα κράτη μέλη και οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή όσο το δυνατόν νωρίτερα πριν από τη σύναψη διακυβερνητικών συμφωνιών που έχουν δυνητικό αντίκτυπο στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και τις επιλογές διαφοροποίησης και να ζητούν συμβουλές από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Προς τούτο απαιτείται αναθεώρηση της απόφασης 994/2012/ΕΕ.

Το φυσικό αέριο είναι τομέας ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, στον οποίο ο εντατικότερος διάλογος της ΕΕ σε πολιτικό επίπεδο με τις εν δυνάμει προμηθεύτριες χώρες θα μπορούσε να ανοίξει τον δρόμο για εμπορικές συμφωνίες, χωρίς να διακυβευτεί η περαιτέρω ανάπτυξη ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς της ΕΕ. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις, η ομαδοποίηση της ζήτησης θα ήταν δυνατόν να ενισχύσει τη διαπραγματευτική ισχύ της ΕΕ.

Όσον αφορά τις από κοινού αγορές φυσικού αερίου, έγινε αναφορά στον «μηχανισμό συλλογικών αγορών» του Οργανισμού Εφοδιασμού της Ευρατόμ. Εν προκειμένω, εφόσον στην αγορά ουρανίου δεν υπάρχει κίνδυνος για την ασφάλεια του εφοδιασμού, ο μηχανισμός αυτός αφήνει πλήρη ελευθερία στους εμπορικούς εταίρους να διαπραγματεύονται τις συναλλαγές τους. Η συνυπογραφή των συμβάσεων από τον Οργανισμό Εφοδιασμού της Ευρατόμ επιβεβαιώνει απλώς ότι δεν υπάρχει κίνδυνος για την ασφάλεια του εφοδιασμού. Σε περίπτωση που σύμβαση θα έθετε σε κίνδυνο την ασφάλεια του εφοδιασμού, ο Οργανισμός διατηρεί το δικαίωμα να αντιταχθεί σε αυτήν. Ο Οργανισμός Εφοδιασμού της Ευρατόμ αυξάνει επίσης τη διαφάνεια της αγοράς πυρηνικών καυσίμων εκδίδοντας περιοδικές εκθέσεις με βάση τις κοινοποιήσεις και άλλες πληροφορίες που λαμβάνει.

Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα εξετάσει κατά πόσον είναι δυνατόν να αναπτυχθεί για το φυσικό αέριο διαδικασία που θα συμβάλει στην αύξηση της διαφάνειας της αγοράς και στη συνεκτίμηση των αναγκών ανάγκες ενεργειακής ασφάλειας. Επιπλέον, ενδεχομένως να αξιολογηθεί η δυνατότητα προαιρετικών μηχανισμών ομαδοποίησης της ζήτησης, οι οποίοι θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη διαπραγματευτική ισχύ των ευρωπαϊών αγοραστών. Οι επιλογές αυτές θα πρέπει να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν προσεκτικά με μέριμνα την διασφάλιση της συμμόρφωσης με το ενωσιακό και το εμπορικό δίκαιο. Κατά περίπτωση, στη διαδικασία θα ήταν δυνατόν να συμμετέχουν οι υποψήφιοι και οι δυνάμει υποψήφιοι για προσχώρηση χώρες.

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή:

- θα εξασφαλίσει την εφαρμογή των μέτρων που περιγράφονται στην ανακοίνωσή της του Σεπτεμβρίου 2011 σχετικά με εξωτερική ενεργειακή πολιτική·
- θα εκτιμήσει τις δυνατότητες για προαιρετικούς μηχανισμούς ομαδοποίησης της ζήτησης, οι οποίοι θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη διαπραγματευτική ισχύ των ευρωπαϊών αγοραστών ενώ παράλληλα θα τηρούνται το ενωσιακό και το εμπορικό δίκαιο·
- θα προωθήσει, σε συνεργασία με την ΕΥΕΔ, τη συστηματικότερη χρήση εργαλείων εξωτερικής πολιτικής για την υποστήριξη των στόχων της εξωτερικής ενεργειακής πολιτικής και την ενίσχυση της συνοχής μεταξύ ενεργειακών στόχων και στόχων εξωτερικής πολιτικής·
- θα επανεξετάσει την απόφαση αριθ. 994/2012/ΕΕ για τη θέσπιση μηχανισμού ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά τις διακυβερνητικές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών στον τομέα της ενέργειας.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να αλληλοενημερώνονται σχετικά με σημαντικές εθνικές αποφάσεις ενεργειακής πολιτικής, πριν από την έκδοσή τους, με την πλήρη χρήση των υφιστάμενων φόρουμ που προεδρεύονται από την Επιτροπή.
- να μεριμνούν για την έγκαιρη ενημέρωση της Επιτροπής πριν από την έναρξη διαπραγματεύσεων σχετικά με διακυβερνητικές συμφωνίες που έχουν δυνητικό αντίκτυπο στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, καθώς και για τη συμμετοχή της Επιτροπής στις διαπραγματεύσεις. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίζεται ότι οι συμφωνίες συνάπτονται σε πλήρη συμμόρφωση με το

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα τελευταία έτη έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος για την ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας της Ευρώπης. Παρά τα επιτεύγματα αυτά, η Ευρώπη εξακολουθεί να είναι ευάλωτη σε ενεργειακές κρίσεις. Κατά συνέπεια, στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την ενεργειακή ασφάλεια καθορίζεται σειρά συγκεκριμένων μέτρων για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης και τη μείωση της εξάρτησής της από τις εισαγωγές ενέργειας.

Καθώς η στρατηγική για την ενεργειακή ασφάλεια της Ένωσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, θα πρέπει να εγκριθούν ταυτόχρονα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Με τη μετάβαση σε ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών θα μειωθεί η χρήση εισαγόμενων ορυκτών καυσίμων, καθώς θα μετριαστεί η ζήτηση ενέργειας και θα αξιοποιηθεί η ενέργεια από ανανεώσιμες και άλλες εγχώριες πηγές.

Βραχυπρόθεσμα:

1. Για τον προσεχή χειμώνα, η Ένωση πρέπει να βελτιώσει την ετοιμότητα αντιμετώπισης διαταραχών του ενεργειακού εφοδιασμού. Οι υφιστάμενοι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί έκτακτης ανάγκης και αλληλεγγύης θα πρέπει να ενισχυθούν με βάση εκτιμήσεις επικινδυνότητας (προσομοίωση ακραίων καταστάσεων από πλευράς ενεργειακής ασφάλειας), που συντονίζονται από την Επιτροπή, μαζί με τα κράτη μέλη, τις ρυθμιστικές αρχές, τους ΔΣΜ και τις επιχειρήσεις, με στόχο να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα. Επίσης, η Ένωση πρέπει να συνεργαστεί με τους διεθνείς εταίρους της για την ανάπτυξη νέων μηχανισμών αλληλεγγύης στον τομέα του φυσικού αερίου και στη χρήση των εγκαταστάσεων αποθήκευσης αερίου.
2. Οι νέες επενδύσεις σε υποδομή που προωθούνται από τους προμηθευτές με δεσπόζουσα θέση πρέπει να τηρούν όλους τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς και του ανταγωνισμού. Ειδικότερα, το έργο Southstream πρέπει να ανασταλεί μέχρις ότου διασφαλιστεί η πλήρης συμμόρφωση με τη νομοθεσία της ΕΕ και επαναξιολογηθεί υπό το πρίσμα των προτεραιοτήτων της ενεργειακής ασφάλειας της ΕΕ.
3. Η Ένωση πρέπει να συνεργαστεί στενά με τις γειτονικές χώρες και τους εταίρους της στο υφιστάμενο πλαίσιο της Ενεργειακής Κοινότητας, ιδίως με την Ουκρανία και τη Μολδαβία, με σκοπό να βελτιωθεί η ενεργειακή ασφάλεια. Εν προκειμένω, θετική εξέλιξη είναι η πρόσφατη συμφωνία σχετικά με τις αντίστροφες ροές μεταξύ της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Ουκρανίας.

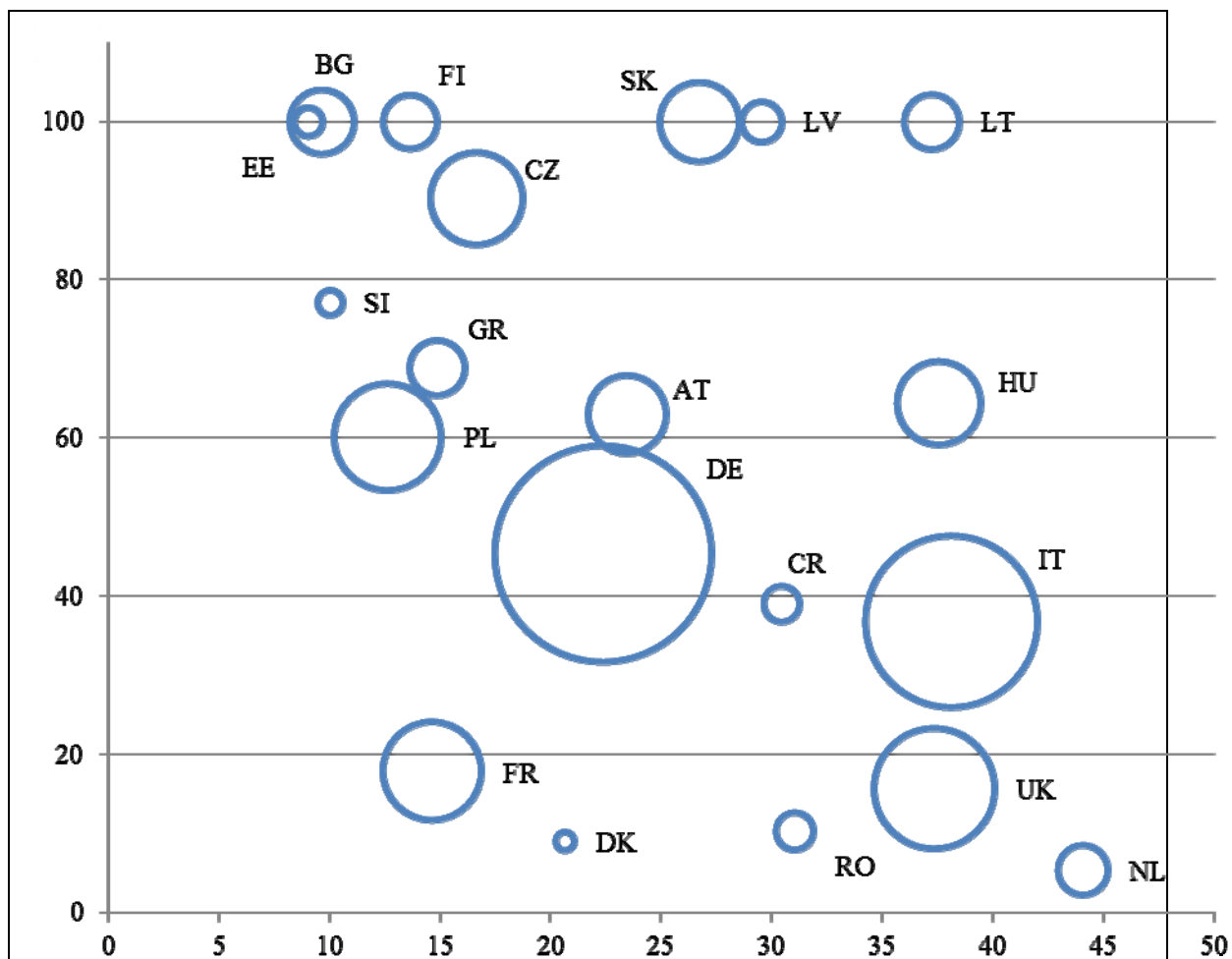
Μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα

4. Η Ευρώπη οφείλει να επιτύχει καλύτερη λειτουργία και πληρέστερη ενοποίηση της αγοράς ενέργειας. Τα έργα προτεραιότητας θα πρέπει να επισπευστούν, ώστε να συνδεθούν οι υφιστάμενες ενεργειακές νησίδες και να διασφαλιστεί η υλοποίηση του υφιστάμενου στόχου διασύνδεσης τουλάχιστον του 10% της εγκατεστημένης ικανότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2020. Έως το 2030, τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι στη σωστή πορεία για να επιτύχουν στόχο διασύνδεσης 15%.
5. Η Ένωση πρέπει να μειώσει την εξάρτησή της από συγκεκριμένους προμηθευτές εκτός ΕΕ, συγκεκριμένα με τη διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών, των προμηθευτών και των οδύσεων εφοδιασμού. Ειδικότερα, πρέπει να επιδιωχθούν: η

ενισχυμένη εταιρική σχέση με τη Νορβηγία, η επιτάχυνση του Νότιου Διαδρόμου φυσικού αερίου και η προώθηση νέου κόμβου φυσικού αερίου στη Νότια Ευρώπη.

6. Η ενεργειακή ασφάλεια και η μετάβαση σε οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών πρέπει να αποτελέσουν θέματα προτεραιότητας κατά την εφαρμογή των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ την περίοδο 2014-2020, ιδίως για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, τη διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη», το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» και για το μέσο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας. Πρέπει επίσης να αποτελούν γνώμονα για τις παρεμβάσεις των μηχανισμών εξωτερικής δράσης της ΕΕ, όπως το Ταμείο Επενδύσεων Γειτονίας και το Ταμείο Επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια, καθώς και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης.
7. Είναι αναγκαίος ο καλύτερος συντονισμός των εθνικών ενεργειακών πολιτικών ώστε να αντιμετωπιστεί αξιόπιστα η πρόκληση της ενεργειακής ασφάλειας. Οι εθνικές επιλογές του ενεργειακού μείγματος ή της ενεργειακής υποδομής έχουν επιπτώσεις σε άλλα κράτη μέλη και στην Ένωση συνολικά. Κατά τον καθορισμό των μακροπρόθεσμων στρατηγικών ενεργειακής πολιτικής και την προετοιμασία των διακυβερνητικών συμφωνιών με τρίτες χώρες χρειάζεται βελτίωση της ενημέρωσης της Επιτροπής και μεταξύ των κρατών μελών. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να εξασφαλίσουμε τη βελτίωση της συνέργειας μεταξύ των ενεργειακών στόχων και της εξωτερικής πολιτικής και να απευθυνόμαστε στους εταίρους μας με ενιαία άποψη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΣΙΑ

Οριζόντιος άξονας: % φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα – Κατακόρυφος άξονας: % ρωσικού φυσικού αερίου στην εθνική κατανάλωση φυσικού αερίου - Μέγεθος των κύκλων: ποσότητα εισαγόμενου ρωσικού φυσικού αερίου.

Εκτιμήσεις βασιζόμενες σε προκαταρκτικά στοιχεία που παρείχε ο κλάδος για το 2013, συμπεριλαμβανομένων των ποσοτήτων φυσικού αερίου που διακινήθηκαν από ρωσικές εταιρείες και δεν παράχθηκαν μόνον στη Ρωσία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

Έργα φυσικού αερίου

A Έργα με βραχυπρόθεσμο ορίζοντα (2014 – 2016)			
#	Όνομασία έργου	Λεπτομέρειες	Περάτωση
Αγορά φυσικού αερίου της Βαλτικής			
1	LT: Δεξαμενόπλοιο ΥΦΑ	Δεξαμενόπλοιο (δεν πρόκειται για ΕΚΕ). Κατάσταση: υπό κατασκευή	Τέλος 2014
2	Αναβάθμιση του αγωγού Klairėda-Kiemėna	Ενίσχυση της χωρητικότητας της σύνδεσης από Klairėda προς τον αγωγό διασύνδεσης LT-LV. Κατάσταση: ΕΠΕ και τεχνική μελέτη	2017
Αύξηση επιλογών εφοδιασμού με φυσικό αέριο στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη			
1	PL: Τερματικός σταθμός ΥΦΑ	Τερματικός σταθμός Swinoujscie και αγωγός σύνδεσης (δεν πρόκειται για ΕΚΕ λόγω ωριμότητας). Κατάσταση: υπό κατασκευή	Τέλος 2014
2	Αγωγός διασύνδεσης EL-BG	Νέος αγωγός διασύνδεσης για την υποστήριξη της διαφοροποίησης και την παράδοση στη Βουλγαρία φυσικού αερίου από το κοίτασμα Shah Deniz. Κατάσταση: αδειοδότηση, ΕΠΕ (δύο έτη καθυστέρηση)	2016
3	Αντίστροφη ροή EL-BG	Μόνιμη αντίστροφη ροή στον υφιστάμενο αγωγό διασύνδεσης (εναλλακτική λύση/συμπλήρωση του αγωγού διασύνδεσης Ελλάδας – Βουλγαρίας/IGB). Κατάσταση: προμελέτη εφικτότητας	2014
4	BG: αναβάθμιση χωρητικότητας	Αύξηση της χωρητικότητας αποθήκευσης στο Chiren· κατάσταση: προμελέτη εφικτότητας	2017
5	Αντίστροφη ροή HU-HR	Αντίστροφη ροή που θα καθιστά δυνατή τη ροή αερίου από την Κροατία στην Ουγγαρία. Κατάσταση: μελέτες εφικτότητας.	2015
6	Αντίστροφη ροή HU-RO	Έργου που θα καθιστά δυνατή τη ροή φυσικού αερίου από τη Ρουμανία στην Ουγγαρία. Κατάσταση: μελέτες εφικτότητας	2016
7	Αγωγός διασύνδεσης BG-RS	Νέος αγωγός διασύνδεσης για την υποστήριξη της ασφάλειας του εφοδιασμού της Βουλγαρίας και της Σερβίας. Κατάσταση: ΕΠΕ, όδευση και χρηματοδότηση (προβλήματα με	2016

		τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων της εταιρίας Srbijagas για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση)	
8	Αγωγός διασύνδεσης SK-HU	Νέος αγωγός αμφίδρομης ροής. Κατάσταση: υπό κατασκευή	2015
B Έργα με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα (2017 – 2020)			
#	Ονομασία έργου	Λεπτομέρειες	Περάτωση
Αγορά φυσικού αερίου της Βαλτικής			
1	Αγωγός διασύνδεσης PL-LT	Νέος αγωγός αμφίδρομης ροής (GIPL) για τον τερματισμό της απομόνωσης των χωρών της Βαλτικής. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας /προκαταρκτικός τεχνικός σχεδιασμός (Front-End-Engineering-Design/FEED)	2019
2	Αγωγός διασύνδεσης FI-EE	Νέος υπεράκτιος αγωγός αμφίδρομης ροής («Balticconnector»). Κατάσταση: προμελέτη εφικτότητας /αδειοδότηση	2019
3	Τερματικός σταθμός ΥΦΑ στη Βαλτική	Νέος τερματικός σταθμός ΥΦΑ σε τοποθεσία που θα αποφασιστεί (EE/FI). Κατάσταση: προμελέτη εφικτότητας /αδειοδότηση	2017
4	Αγωγός διασύνδεσης LV-LT	Αναβάθμιση του υφιστάμενου αγωγού διασύνδεσης (συμπεριλαμβανομένου του σταθμού συμπίεσης). Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας	2020
Δυνατότητα ροής φυσικού αερίου από την Ισπανία προς τον βορρά			
1	Αγωγός διασύνδεσης ES-FR «Midcat»	Νέος αγωγός (με συμπιεστή) για να καταστεί δυνατή η αμφίδρομη ροή ²⁹ μεταξύ Γαλλίας και Ισπανίας. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας	Προς επιβεβαίωση
Ομάδα έργων στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη για την αύξηση των επιλογών εφοδιασμού με φυσικό αέριο			
1	Αγωγός διασύνδεσης PL-CZ	Νέος αγωγός αμφίδρομης ροής μεταξύ Τσεχικής Δημοκρατίας και Πολωνίας. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας / προκαταρκτικός τεχνικός σχεδιασμός, αδειοδότηση	2019

²⁹ Ροή φυσικού αερίου από την Ισπανία στη Γαλλία σε περίπτωση κρίσης εφοδιασμού στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη. Ροή φυσικού αερίου από τη Γαλλία στην Ισπανία για την αντιμετώπιση υψηλών τιμών φυσικού αερίου στην Ισπανία. Πρέπει επίσης να ενισχυθεί ο αγωγός «Artère du Rhône».

		(CZ)	
2	Αγωγός διασύνδεσης PL-SK ³⁰	Νέος αγωγός αμφίδρομης ροής μεταξύ Σλοβακίας και Πολωνίας. Κατάσταση: τελική απόφαση επένδυσης εντός του 2014	2019
3	PL: 3 εγχώριοι αγωγοί και σταθμός συμπίεσης	Εγχώριες ενισχύσεις που απαιτούνται για τη σύνδεση των σημείων εισόδου στις ακτές της Βαλτικής με τους αγωγούς διασύνδεσης PL-SK και PL-CZ. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας	2016-2018
4	TANAP (TR-EL)	Αγωγός που διασχίζει την Ανατολία για τη μεταφορά φυσικού αερίου από την Κασπία προς την ΕΕ μέσω Τουρκίας και άνοιγμα του Νότιου Διαδρόμου μεταφοράς φυσικού αερίου. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας/ τελική απόφαση επένδυσης	2019
5	TAP (EL-AL-IT)	Εντός της ΕΕ τμήμα του Νότιου Διαδρόμου μεταφοράς φυσικού αερίου. Απευθείας σύνδεση με τον αγωγό TANAP. Κατάσταση: αδειοδότηση	2019
6	IAP (AL-ME-HR)	Νέο τμήμα αγωγού διασύνδεσης του βαλκανικού δακτυλίου φυσικού αερίου και σύνδεση με το TAP. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας / προκαταρκτικός τεχνικός σχεδιασμός	2020
7	Τερματικός σταθμός ΥΦΑ στη HR	Νέος τερματικός σταθμός ΥΦΑ στο Κrk για την υποστήριξη της ασφάλειας και της διαφοροποίησης του εφοδιασμού της περιοχής. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας / προκαταρκτικός τεχνικός σχεδιασμός (ζητήματα χρηματοδότησης)	2019
8	BG: εγχώριο σύστημα	Αποκατάσταση και επέκταση του συστήματος μεταφοράς που απαιτείται για την περιφερειακή ενοποίηση. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας/ προκαταρκτικός τεχνικός σχεδιασμός	2017 (προς επιβεβαίωση)
9	RO: εγχώριο σύστημα και αντίστροφη ροή	Ολοκλήρωση του ρουμανικού συστήματος διαμετακόμισης και	Προς επιβεβαίωση

³⁰ Αυτοί οι δύο αγωγοί διασύνδεσης (Πολωνίας-Τσεχικής Δημοκρατίας, Πολωνίας-Σλοβακίας) θα καταστήσουν δυνατές τις ροές μεταξύ Βαλτικής και Αδριατικής, αλλά και φυσικού αερίου από τη Γερμανία-τις Κάτω Χώρες-τη Νορβηγία, αυξάνοντας αισθητά την κατάσταση από πλευράς ασφάλειας του εφοδιασμού ολόκληρης της (Νοτιο-) Ανατολικής Ευρώπης.

	προς την UA	μεταφοράς και αντίστροφη ροή προς την Ουκρανία. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας (ζητήματα ρυθμίσεων σχετικά με την αντίστροφη ροή)	
10	EL: σταθμός συμπίεσης	Σταθμός συμπίεσης στους Κήπους ώστε να καταστεί δυνατή η σύνδεση με τους αγωγούς TANAP και TAP. Κατάσταση: αδειοδότηση.	2019
11	EL: Τερματικός σταθμός ΥΦΑ στην Αλεξανδρούπολη	Νέος τερματικός σταθμός ΥΦΑ στη Βόρεια Ελλάδα. Κατάσταση: αδειοδότηση	2016 ³¹
12	EL: Τερματικός σταθμός ΥΦΑ Αιγαίου	Νέος πλωτός τερματικός σταθμός ΥΦΑ στον Κόλπο της Καβάλας. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας / προκαταρκτικός τεχνικός σχεδιασμός, αδειοδότηση	2016 ³²

Έργα ηλεκτρικής ενέργειας

A Έργα με (2014 – 2016) βραχυπρόθεσμο ορίζοντα			
#	Ονομασία έργου	Λεπτομέρειες	Περάτωση
Τερματισμός της απομόνωσης της Βαλτικής			
1	Nordbalt 1&2	Γραμμές διασύνδεσης Σουηδίας-Λιθουανίας (δεν πρόκειται για EKE) Κατάσταση: υπό κατασκευή	2015
2	Γραμμή διασύνδεσης LT-PL	Νέα γραμμή διασύνδεσης και back-to-back σταθμοί μετατροπής· προγραμματίζεται επόμενο στάδιο για το 2020· στην PL χρειάζονται σχετικές ενισχύσεις. Κατάσταση: υπό κατασκευή	2015 (πρώτο στάδιο)
B Έργα με (2017 – 2020) μεσοπρόθεσμο ορίζοντα			
#	Ονομασία έργου	Λεπτομέρειες	Περάτωση
Τερματισμός της απομόνωσης της Βαλτικής			
1	Εγχώριες γραμμές διασύνδεσης στην LV και την SE	Αύξηση της δυναμικότητας της γραμμής διασύνδεσης LV-SE (Nordbalt). Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας/ προκαταρκτικός τεχνικός σχεδιασμός (FEED)	2019
2	Γραμμή διασύνδεσης EE-LV	Γραμμή διασύνδεσης και συναφείς ενισχύσεις στην EE. Κατάσταση: μελέτη εφικτότητας/ προκαταρκτικός τεχνικός σχεδιασμός	2020

³¹ Πληροφορίες που παρέχονται από τους φορείς υλοποίησης των έργων, αλλά η εκκίνηση μπορεί να αναμένεται εύλογα μετά το 2017.

³² Όπως ανωτέρω.

3	Συγχρονισμός των ΕΕ, LV, LT με τα ηπειρωτικά ευρωπαϊκά δίκτυα	Συγχρονισμός των κρατών της Βαλτικής. Κατάσταση: μελέτες εφικτότητας	2020 (προς επιβεβαίωση)
Τερματισμός της απομόνωσης της Ιβηρικής			
1	Γραμμή διασύνδεσης Γαλλίας — Ισπανίας	Υποθαλάσσια γραμμή διασύνδεσης συνεχούς ρεύματος υψηλής τάσης μεταξύ Aquitaine (FR) και Χώρας των Βάσκων (ES)	2020 (προς επιβεβαίωση)